

Naročnina za kraljevino SHS Mesečno 48 K. Letno 576 K. Inozemstvo: Mesečno 68 K. Letno 816 K. Oglasi: enostopna min vrsta za enkrat 2-80 K, večkrat popust.

JUGOSLAVIJA

Uredništvo: Wolfova ulica 1/A. Telefon 360. Uprava: Marijin trg 8. Telefon 44. se ne vračajo. je priložiti znak. odgovor. Ljubljana.

Konec reške republike!

Sušak, 4. marca. (Izv.) V sled dogodkov, ki so se odigrali na Reki, je predsednik dr. Zanella zapustil vladno palačo. Njegovo sedanje bivališče še ni znano. Po mestu krožijo vesti, da se baje nahaja na jugoslovanskem ozemlju. V zadnjem trenutku se doznavajo, da je predsednik dr. Zanella dne 3. t. m. nameraval proglasiti obsedeno stanje in prevzeti tudi faktično oblast v svoje roke, ki so jo dosedaj vršili italijanski fašisti v uniformah kraljevih italijanskih karabinerjev. Fašisti pa so za to njegovo namero izvedeli in so ga s plošnim napadom na javna poslopja prehiteli. Fašisti so zaplenili en motorni čoln, ki se je nahajal v luki poleg italijanskih vojniških ladij in ki je bil armiran z majhnim topom, ne da bi jih pri tem ovirala italijanska vojska, ali italijansko brodogradništvo, ki se je ves čas držalo pasivno. Na Reko je prišel vodja tržaških fašistov, poslanec dr. Giuta in se je postavil na čelo reških fašistov. Ker se italijanski vojaki in mornarji niso genili, so se fašisti brez vsakih ovir polotili motornega čolna in streljali na mesto, dasi je v luki vsidrana ena križarka in en torpedni rušilec. — Danes so fašisti na Reki objavili več proglasov. V enem pravijo, da se je dr. Zanella odrekal vsaki oblasti in da je vsled tega vzpostavljeno prejšnje stanje. Ta proglas je podpisal Attilio Prodan. Drug proglas veli, da je na Reki prevzela oblast provizorna vlada, varnostno

stražo na mejah da vrše italijanski karabinerji in da je javno varnost v mestu prevzel neki Cral (sin Slovenca Kralja, ki ima tobakarno pod reško »Citralnico«). Tretji proglas je naslovljen na narod in v njem pravijo fašisti, da vztrajajo na stališču, izraženem v proglasu z dne 30. oktobra 1918, po katerem anektira Italija Reko zaradi njenega gospodarskega in finančnega stanja. Prebivalstvo na Sušaku je prišlo vsled tega mednarodnega prevrata na Reki v veliko nevarnost, ker so vladne čete v polnem sporazumu s terorjem fašistov. Ako bi reška polična drhal navalila na Sušak, bi bilo mesto popolnoma brez zaščite. V zvezi z dogodki na Reki je prišlo na Sušak nekaj italijanskih vojakov. Nimajo pa namena ščititi prebivalstva pred neodgovornimi elementi z Reke, ampak zato, da ojačijo stražo na meji proti Sv. Ani. — Pri napadu reških fašistov na vladne rešarje in pri streljanju na mestu je bilo 6 mrtvih, in sicer 3 fašisti, 2 karabinerji in 1 častnik. Ljudje, ki prihajajo z Reke, pravijo, da so pobegnili iz mesta tudi konzuli tujih držav in da se ameriški konzul nahaja v Martinščici. Danes ni bilo slišati z Reke streljanja. Italijanska vlada je naročila križarko »Mirabello«, naj odpluje iz Pule proti Reki. Fašisti bodo, kakor vse kaže, skušali s pomočjo zaplenjene ladje braniti vhod v reško luko.

PRISEGA NOVIH MUSLIMANSKIH MINISTROV.

Beograd, 4. marca. (Izv.) Danes dopoldne je kralj Aleksander sprejel nova muslimanska ministra dr. Osmana Viločiča in Derviša Omerovića, ki sta položila prisego v njegovo roko. Popoldne sta posetila razne ministre. Jutri dopoldne obiščeta predsednika narodne skupščine dr. Ribarja in načelnike poedinih parlamentarnih klubov.

SHOD NARODNE OBRANE V SARAJEVU.

Sarajevo, 4. marca. (Izv.) Jutri dopoldne priredi narodna obrana shod v Sarajevu. Na intervencijo muslimanskih ministrov je ministrstvo za notranje stvari dovolilo ta shod, naročilo pa je pokrajinskemu namestniku, naj prepreči vsako manifestacijo ali demonstracijo in naj ukrene vse potrebno, da bo čaršija (trg) lahko odprt.

GENERAL VRANGEL V AVDIJENCI PRI KRALJU

Beograd, 4. marca. (Izv.) Kralj Aleksander je sprejel danes ruskega generala rangla, ki je tekom dneva posetil tudi ministrskega predsednika Pašiča in predsednika narodne skupščine dr. Ribarja.

USTANOVITEV NOVEGA SELJAČKEGA NARODNEGA KLUBA

Beograd, 4. marca. (Izv.) Novi seljački narodni klub, ki ga tvori pet disidentov zemljoradničke stranke in Črnogorec Spadoje Piletić se je danes dopoldne konstituiral. Za predsednika je bil izvoljen poslanec Divljan. Klub je pri konstituiranju izjavil, da se po svojem programu izreka za monarhijo s kraljevsko dinastijo Karagorjevičev na čelu. Klub stoji na stališču narodnega edinstva. Med drugimi točkami programa se nahaja tudi organiziranje kmetijskih mas in odvratanje seljakov od boljševiškega terorja. Novi klub bo podpiral vsako vlado, ki se bo ozirala tudi na kmete.

PROTIREVOLUCIONARNO GIBANJE V RUSIJI.

Moskva, 4. marca. (Izv.) »Pravda« zatrjuje, da se pripravljajo zoper ruske sovjetne nove protirevolucijske mahinacije. Ukrajinski kongres, ki je bil sklican za konec meseca februarja v Vilno, je imel nalogo združiti vse protirevolucijske življe od monarhističnega Skoropadskega do socialnih revolucionarjev. Zlasti Poljska in Rumunija podpirata to gibanje. Petljura razpolaga s petimi milijoni v zlatu in njegov štab je v stalni zvezi z drugimi voditelji protirevolucije. Izdelan je že načrt, po katerem bo Petljura prodiral v smeri Kijev-Odesa-Savinkov in severno od te črte. Petljura razpolaga s 15.000 vojniki. Njegov štab se nahaja v Tarnovu, oddelek tudi v Varšavi. Tudi general Wrangel se pripravlja za boj. Sredi meseca decembra je odšlo v Besarabijo tritisoč Wrangelovih vojakov.

Moskva, 4. marca. (Izv.) »Pravda« objavlja še nadaljnje podrobnosti o nameravanem novem vojnem pohodu proti Rusiji. Tako pravi med drugim, da Amerika baje podpira z denarjem to protirevolucionarno gibanje, ki je naperjeno proti sovjetski Rusiji. Petljura je stopil v stike z generalom Wrangelom in mu je podredil svoje čete. Po nekaterih informacijah bo imel general Wrangel na razpolago celo 50.000 mož, s katerimi baje namerava spomlati za četi nov napad na sovjetsko Rusijo.

VPRAŠANJE EGIPTA.

Pariz, 4. marca. (Izv.) Nekt angleški list poroča iz Kahire, da bo sultan Fuad imenovan za egiptskega kralja, čim angleški parlament ratificira novo egiptsko ustavo.

K. ČAPEK:

R. U. R.
KOLEKTIVNA DRAMA
:: PRAVKAR IZSLA ::

Dobi se v upravi »Jugoslavije« odnesno v »Zvezni tiskarni« :: ter po vseh knjigarnah ::

CENA BROSIR. 7 DIN.

Generalni konzul ČSR dr. Otokar Beneš:

Za zboljšanje gospodarskih stikov med ČSR in Jugoslavijo.

Ob priliki otvoritve IV. praškega vzorčnega velesajma v Pragi, ki ima nalogo, da pokaže nečeskim trgovcem in industričarjem popolnost češke industrije, nastane za vsakega prijatelja češkoslovaško-jugoslovanske vzajemnosti na gospodarskem polju vprašanje, kako se je ta trgovska vzajemnost dosedaj obnesla, če napreduje ali nazaduje in kakšni so vzroki eventualnega nazadovanja, oziroma kaj da bi se moralo ukreniti, da se to nazadovanje prepreči. Vsak razseden Jugoslovani in Čeh je gotovo trdno prepričan, da sta naša državi ne samo na političnem in vojaškem, temveč tudi na narodnogospodarskem polju navezani druga na drugo, da so medsebojno izpolnjujetele in da samo v tesni skupnosti leže pogoji za njih uspešni razvoj.

Vse doslej so se medsebojni stiki med obema bratskima narodoma razvijali popolnoma normalno in zadovoljivo. Visoko razvita češkoslovaška industrija je dobavljala in še sedaj dobavlja Jugoslaviji takorekno brez konkurence predvsem tekstilne izdelke, porcelan, sladkor, papir itd. Tudi premož je tvoril vse dosedaj veliki del češkega eksporta v Jugoslavijo. Jugoslavija pa je nasprotno dobavljala češkoslovaški vsakovrstna živila, semena, moko in predvsem koruze. Vendar pa je iz ČSR v Jugoslavijo preseljen eksport Jugoslavije v češkoslovaško kar se jasno vidi iz sledečih števk:

Češkoslovaška je eksportirala v Jugoslavijo:

leta 1920 (januar—december) blaga za 321.516.330 Din.
leta 1921 (januar—junij) blaga za 413.390.279 Din.

medtem ko je Jugoslavija eksportirala v Češkoslovaško

leta 1920 (januar—december) blaga za 67.597.744 Din.
leta 1921 (januar—september) blaga za 51.066.128 Din.

Medsebojni trgovski stiki so se razvijali v zadovoljstvo obeh narodov. V poslednjem času pa so se pojavile razne okoliščine, ki ogrožajo dosedanj ugodni razvoj.

Za jugoslovanski izvoz živil v Češkoslovaško je prilično slaba letina leta 1921 v Jugoslaviji ustvarila jako občutno oviro in Češkoslovaška je morala — prisiljena k temu po nezmognosti jugoslovanskega trga — kriti svoje potrebe na ameriškem trgu. Samo za časa grozečega habsburškega puča na Madžarskem je morala Češkoslovaška za vsako ceno kupovati jugoslovansko moko, ker ni bilo časa, da bi si je preskrbela iz prekomorskih krajev.

Eksport jugoslovanske koruze, ki se je v prvi polovici leta 1921 v veliki količini importirala v Češkoslovaško, je bil tudi naglo izpodrezen, ko je cena koruze v Jugoslaviji stopila na tako višino, da je postal uvoz koruze v Češkoslovaško cenejši iz Amerike in Argentine.

Na drugi strani pa je pokazal nagel dvig češkoslovaške kroga jako neugodne posledice za češkoslovaški eksport v Jugoslavijo. Čeprav je dvigovanje valute samo na sebi iz narodnogospodarskega stališča gotovo jako ugoden pojav, vendar zamore učinkovati in v resnici tudi učinkuje tak nagel dvig na eksport, posebno v države s slabšejo valuto, silno škodljivo. Ne bom tukaj razpravljati o vzrokih tega naglega dviga češkoslovaške kroga, ampak samo približno, da je to naglo dvigovanje litro oslabilo češki eksport v Jugoslavijo ter da so se celo že obstoječa naročila stornirala. Stvar resnega premišljevanja in preskušanja odločujočih trgovskih činitelev mora sedaj biti, kako bi se dalo priti tem neprijetnim učinkom sicer jako simpatičnega pojava v okoliščini, v resnici je to preče vprašanje se priderjati silnih razlikavanih češkoslovaške vlade, predvsem v smeri in svrhu, da bi to vprašanje ne zadobilo takega obsega in oblike, ki bi resnično zamogla ogroziti češke interese in češki eksport.

S tem vprašanjem se bo pečala tudi jugoslovanska-češkoslovaška trgovska anketa, katero priredi upravni svet praških vzorčnih velesajmov za časa spomladanskega praškega velesajma dne 14., 15. in 16. marca t. l. pod predsedstvom izvavnega jugoslovanskega poslanika in polnočnega ministra g. dr. Bogumila Vošnjaka. Na dnevnem redu te ankete sta dve točki: 1. Smerice trgovske politike češkoslovaške republike in kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. 2. Kraljevstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev kot konzument češkoslovaške industrije in češkoslovaška republika kot konzument jugoslovanskih surovin. K tej anketi so povabljeni kot eksperti ne samo zastopniki obeh vlad, temveč tudi prvi češkoslovaški in jugoslovanski poznavalci in strokovnjaki. Izven dvoma je, da izide s teh posvetovanj mnogo dobrih nasvetov za utrjevanje in zboljšanje trgovskih stikov ter za odstranjenje obstoječih valutarnih, železničnih in carinskih ovir.

Tudi konzulat češkoslovaške republike v Ljubljani je — ne da bi vedel za nameravano anketo praških velesajmov — razposlal na razne prve trgovske, finančne in industrijske činitele ter korporacije v Sloveniji vprašanje, na kakšen način bi se dali izboljšati in pomožiti trgovski stiki med češkoslovaško republiko in Jugoslavijo. Na to vprašanje je dobil konzulat že mnogo odgovorov, v katerih je nagromaden dragoceni material, obsegajoč ne samo kritiko obstoječih razmer, temveč tudi pozitivne nasvete. Ves ta material bo konzulat predložil ne samo imenovanim anketi praških velesajmov, temveč tudi ministrstvu zunanjih poslov in trgovskemu ministrstvu v Pragi, kakor tudi trgovskim zbornicam.

Nadaljno sredstvo, s katerim nameravamo češkoslovaški trgovski krogi podpirati in pomožiti obstoječe trgovske stike med češkoslovaško republiko in Jugoslavijo, je drugi vzorčni vlak, katerega namerava uprava praških vzorčnih velesajmov letos odpraviti v Jugoslavijo, Bolgarijo in Rumunsko. Prvi vzorčni vlak, katerega je lansko leto poslala uprava praških velesajmov v Poljsko, Rumunsko in Bolgarijo je imel jako ugoden rezultat. Letošnji vlak bo sestavljen iz 30 vagonov, ki bodo obsegali vzorce vseh industrijalnih strokov, katere pridejo v poštev za uvoz v Jugoslavijo. Po dosedanjih dispozicijah se bo ta vlak ustavljal najprej v Mariboru, potem v Ljubljani, odkoder bo obiskal nadaljnja večja jugoslovanska mesta. Po ugodnih uspehih prvega vzorčnega vlaka, pri katerem je bilo sklenjeno perfektnih kupelj za 16 milijonov Kč, medtem ko se vrše nadaljnja pogajanja v iznosu 11 milijonov Kč, ki dosedaj še niso perfektno sklenjena, je jasno, da bodo ti vlaki postali jako važeni del češkoslovaškega narodnogospodarskega življenja in da bodo v bližnji bodočnosti igrali veliko vlogo.

Najvažnejše in najučinkovitejše sredstvo k medsebojnemu spoznavanju narodnogospodarskih potreb in sil obeh držav pa je vsakoletno prirejanje vzorčnih velesajmov. V tem pogledu ni treba mnogo besed. Vsakomur, kdor se peča z narodnogospodarskim vprašanjem je znan ogromni pomen teh velesajmov. Zato je nadvse važno, da se od obeh strani ti velesajmi v kar največjem številu obiskujejo in to ne samo od obiskovalcev, temveč tudi od razstavjalcev. Končam ta članek s pozivom na vse odločilne narodnogospodarske činitele, tako v Jugoslaviji kot Češkoslovaški, da neozirajo se na trenutne težkoče, katere so kljub vsemu le začasne značaja, goje kar najbolj pogoste medsebojne narodnogospodarske stike ter s tem prispevajo k blagostanju in ojačenju obeh naših držav.

Borzna poročila.

Beograd, 4. marca. (Izv.) Na današnji borzi je notirala deviza London 300—330, Pariz 580—600, Zeneva 1300, Milan 330—368, Praga 118—122, Berlin 27.50, Dunaj 1.26, Sofija 53. Od valut so notirali samo levi, in sicer 48. Tendence je še vedno nejasna in negotova. Prodajali so se samo izvojniški čeki, kakor to predvideva novi pravilnik o prometu z devizami in valutami.

Curih, 4. marca. Berlin 2.05, Newyork 512, London 22.54, Pariz 46.42, Milan 26.90, Praga 8.40, Budimpešta 0.73, Zagreb 1.55, Varšava 0.13, Dunaj 0.10, avstrijske krogne 0.085.

Berlin, 4. marca. Dunaj 4.58, Budimpešta 35.55, Milan 1326.15, Praga 410.55, Pariz 2293.70, London 1113.85, Newyork 251.74, Curih 490.

POLOŽAJ V TRANSVAALU.

Rim, 4. marca. (Izv.) Položaj v Transvaalu se je poslabšal. Prišlo je do spopadov med vojaštvom in stavkajočimi, ki so skušali porušiti železniške in brzojavne zveze.

KONEC MORILCA.

Bern, 4. marca. (Izv.) Dvojnega morilca Kruzpointnerja so našli v soboto obešenega na neki planini na Santisu.

Dobava drv. Komanda Poticke divizijske oblasti v Subotici razpisuje na dan 24. marca t. l. ob 11. dopoldnje ponovno ustmeno licitacijo glede dobave 31.200 m³ drv. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

OPALOGRAPH
v vseh velikostih:
The Rex Co. Ljubljana.

Banke in ureditev prometa z devizami in valutami.

Beograd, 4. marca. (Izv.) Semkaj je dospel iz Zagreba ravnatelj Hrvatske eskomptne banke Svrljuga, da se udeleži konferencije z zastopniki beograjskih bank. Za jutri se pričakuje prihod ravnatelja Jugoslovanske banke in Prve hrvatske štedionice, da se sporazumeta z beograjskimi bančnimi krogi glede stališča, ki naj ga denarni zavodi zavzamejo napram novemu pravilniku o ureditvi prometa z devizami in valutami.

Beograd, 4. marca. (Izv.) Radikalni klub je imel danes dopoldne sejo, na kateri je sklenil, da bodo radikalci glasovali proti zakonu o ureditvi trgovskih plačil v inozemstvu. Naprosili so ministrskega predsednika Pašiča, naj o tem sklepu obvesti demokratski klub, da bi potem oba kluba skupno nastopala v tem zmislu, da se ta zakonski predlog umakne.

TEROR FAŠISTOV NA TIROLSKEM.

Innsbruck, 4. marca. (Izv.) Allgemeiner Tiroler Anzeiger poroča, da je prišlo v Salurnu med fašisti in domačini do spopada, pri čemer so fašisti streljali. Nekaj oseb je bilo aretiranih.

SESTANEK ZUNANJIH MINISTROV ANGLIJE, FRANCIJE IN ITALIJE.

London, 4. marca. (Izv.) Angleški poluurnadni krogi sodijo, da se zunanji ministri Anglije, Francije in Italije sestanejo dne 13. marca v Parizu, kjer se bodo posvetovali o vprašanju bližnjega orienta.

FRANCIJA IN KONTROLNA KOMISIJA V NEMČIJI.

Pariz, 4. marca. (Izv.) Francoski ministrski predsednik Poincare je, kakor poroča »Journal«, imel snoči razgovor z maršalom Fochom in generalom Weygandom, dalje tudi s predsednikom veleposlaniške konference, Julesom Cambonom, ki se je tikala vprašanja organiziranja kontrolne komisije v Nemčiji.

'AMERIKA IN ANGLIJA.

Pariz, 4. marca. (Izv.) Kakor poroča »Humanite« iz Londona, se je predsednik Zedinjenih držav ameriških, Harding, odločil odpoklicati ameriškega konzulata v Londonu Harveva.

ITALIJA IN NEMČIJA.

Berlin, 4. marca. (Izv.) »Berliner Tageblatt« javlja, da je vodja italijanskih fašistov in glavni urednik lista »Popolo d'Italia«, Mussolini dospel v Berlin. Istočasno sta dospela semkaj tudi socialistični poslanec in glavni urednik »Avantiv«, Ferrari in glavni urednik lista »Passato«, Sturcetti. List meni, da so prišli v Berlin zgolj tega, da se informirajo o sedanjem položaju v Nemčiji.

Današnja številka obsega z inozemsko izdajo »Jugoslovanski Informator« vred 18 strani in stane 1'50 Din.

Nova knjiga!

Izšla je v založbi „Zvezne tiskarne“
v Ljubljani Marijin trg 8.

KARMEN

novela Prosper Mérimée-a poslovenil Vladimir Levstik.
Dobiva se v vseh knjigarnah. Cena broš. din. 7*50.

Vremensko poročilo.

Ljubljana, dne 4. marca 1922.

Kraj	Ura	Tlak zraka	Temp. zraka C	Veter	Oblačnost 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7	744.5	-0.8	sever	megla	—
	14	742.9	8.8	brez vetra	del. obl.	—
	21	742.7	4.2	sev. zap.	več. jasno	—
Zagreb	7	770.8	1.0	—	jasno	—
Beograd	7	771.4	1.0	jugo zap.	več. obl.	—
Dunaj	7	768.9	7.0	zapad	oblačno	—
Innsbruck	7	—	—	—	—	—
Praha	7	—	—	—	—	—

Opomba: V Ljubljani barometer pada, temperatura stanovitna.

Filatelija.

Pogreška pri katalogiziranju v Michelovem katalogu 1921-1922. Pri izdajanju SHS-znamk »Kraljevstvo« na strani 332 ni znamka 43, temveč 46 v raznih zobčastih izdanih.

Provizorij »Eilmarke« v Avstriji od 50 vin, izdan 31. decembra, se vedno težje dobi, ker je bila cela naklada od 1.500.000 kosov že za tri dni v špekulativne svrhe razgrajena. Danes se te znamke že prodaja po 6 marke komad.

Nova filatelistiška društva v Ljubljani in Sarajevu ustanovljena so nova samostalna filatelistiška društva, kar nam svedoči, da interes za filatelijo pri nas vendar raste.

Avstrija bode izdala znamko od K 25 v knjigotisku, ker jo za to vrednoto bakrotisk preveč stane. Tudi se sliši, da bodo poštno pristojbine v Avstriji v kratkem povišane in dobi modro barvo druga znamka in zaradi tega je razumljiv lov vseh zbirčev na znamke od 25 kron.

Ogrska je povišala poštno pristojbine in bode izdala nove znamke od 1½, 4½, 6, 8, 8½ in 12½ kron. — V Budimpešti obdržal se bode letos spomlad semenišni poštni znamk, katerega priredi društvo ogrskih trgovcev znamk.

Rusija je izdala znamke za lačne v dolnjem področju Volge. Izdane so štiri vrednosti, vsaka po 2250 rubljev. Ena vrednota predstavlja samaritano, ki krepi lačnega, in je modre barve. Druge tri vrednote predstavljajo sliko iz okolice Volge in se razlikujejo samo v barvi: zelena, rujavordeča in rujava. Vse štiri vrednosti so rezane.

Filatelistiški koledar. V nakladi »Sammlerwoche« v Münchenu izšel je »Pfilka«, koledar za leto 1922, in vsebuje tudi razne zanimive članke o zbiranju znamk in manipulaciji zbirčev s primernimi šablonami. V isti nakladi je izšel tudi »Kürzl, Briefmarkenkatalog 1922«. Katalog in koledar ima »Filatelistiška zadruga« z o. z. v Zagrebu, poštni predal 180, na skladišču in iste lahko člani zadruge naročijo.

Čehoslovaška je izdala portoznamke s pretiskom na starih znamkah Hradčinskega izdaja, in sicer dosedaj 50 na 75 in 100 na 80 vinarjev. Natis glas v velikih črkah »Doplatit«. Daljnje vrednote se bodo v kratkem izdale. — Istotako je izdana znamka od 50 vinarjev po sedanjem vzorcu samo v zeleni barvi. Vendar bode ta vrednota samo kratko v prometu, ker se spremilja znižanje poštne. Vendar ena država, ki pričinja z znižanjem njenih tarif. B. G.

Drobiž.

* Mrtvec zopet oživel. Se danes, ko je zdravniška znanost že zelo napredovala, se more dogoditi, da se zdravnik pri pregledovanju mrtveca prevari. Tak slučaj se je zgodil pred par dnevi v Pizzi, kjer je neki deček umrl za bronhitisom. Zdravnik je ugotovil smrt in vse je bilo pripravljeno za pogreb. Sedemnajst ur po katastrofi hotela ga je mati še enkrat poljubiti, preden zapro krsto. Pri tem pa je deček odprl oči, se dvignil in objel svojo mater. Odslej se je počutil vedno bolje in kmalu je popolnoma ozdravil. V registru za mrtve pa se čita kuriozna opazka, prvi dan: »Cesarolo Rocco umrl na bronhitisu«, drugi dan pa: »Vstal od mrtvih«.

* Zemlja in trava kot hrana. Neki ameriški zdravnik je skušal dokazati, da usoda ruskih revežev, ki se hranijo z zemljo in travo, ni tako strašna, kakor se to vidi na prvi hip, ker ta hrana človeku ne škoduje niti približno toliko kot alkohol. Verjetno je, da je bila trava in zemlja hrana prvih ljudi, a nikjer ni zapisano, da bi se bilo prvim prebivalcem zemlje slabše godilo kakor nam. Ta zdravnik trdi, da se nahaja v mnogih krajih Rusije in Indije posebna vrsta črne prsti, katera je, pomešana z malo črnino listja ali trave zelo užitna. Asistentka tega zdravnika, Miss Herman, profesorica na univerzi v Michiganu je izumila stekleno posodo, kjer se koncentrirajo solnični žarki. V to posodo vložijo kos psti ter jo potem zmelje v prah in pomeša z nekim oljem. Ta zmes je zelo dobra in tečna hrana. — Tako ameriški časopisi. Vendar naj ima zemlja in trava še tako dobra hranilna sredstva, lačni Rusi bi gotovo rajši imeli dnevno dobrega belega kruha in pečenke.

Proda se:

DVA PSA.

Pravi nemški ovčak in fino dresiran »Doberman«, Spodnja Šiška, Zibertova ul. 194. 373

Veleposestvo 150 oralov, večinoma travnikov velja tri milijone kron.

Posestvo 26 oralov nlij, travnikov, gozda in vinograd z lepo hišo potem posestvo z 34 or. kakor gorl in 16 oralov Gostilniško posestvo z 22 oralov in sicer travnik, njive in gozd 1.200.000 K pri Mariboru.

Trgovske, stanovske hiše, vile z vrtom, hotel s kavarno prodaja pisarna Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3. 347

PRISTNI LJUTOMERČAN

Novo vino, večjo množino, domač pridelek na razpolago. Na željo vzorci. Naslov v upravnštvu lista. 350

HIŠA Z GOSPODARSKIM POSLOP. JEM.

z obširnimi živalskim hlevom, kozolcem in gozdom. Natančneje podatke daje gospod Tom. Gril, trgovina, Hradeckega vas 78. 377

LEČA, NOVA, DEBELOZRNATA, ZELO MEHKA ZA KUHO, SE DOBI: pri Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12. Zahtevajte naš cenik vrtnih in poljskih semen. 360

ČEVLJARSKI STROJ

za zgornje dele, dobro ohranjen pri R. Ribizelj, krojač, Bernica 55, p. Dol, pri Hrastniku. 381

PETER FLECK, TRGOVEC V LOČAH (SLOVENIJA)

Ima dva vagona stisnjene sene, Cenj. ponudbe pod šifro »Seno 386«. 386

Službe:

VEČ PRVOVRSTNIH ČEVLJARSKIH pomočnikov se sprejme takoj. Hrana v hiši, stanovanje prosto. Plača po dogovoru od 50 do 130 K. Delo trajno, nastop takoj. M. Pečnik, tvor. cipela, Gameljne nad Ljubljano, (Slovenija). 385

MLADENIČ 27. LET STAR

sedaj v državni službi išče primerne službe, več je slovenskega, nemškega in italijanskega jezika v govoru in pisavi. Razume se na pisarniške posle. Sprejme tudi službo za vratarja ali slugo. Cenj. ponudbe na upravo lista pod »I. APRIL 1922«. 382

2 URARSKA POMOČNIKA

se sprejmeta pri Fr. P. Zajec, Stari trg 9. 378

KROJAŠKEGA POMOČNIKA

izurjenega, iščem takoj. Ivan Ustnik, Loke šteč. 372, Trbovlje. 369

URADNIK

z dolgoletno pisarniško prakso, samostojen delavec, sedaj vodja samostojnega oddelka želi premeniti službo. Cenjene ponudbe pod »Uradnik« na upravo lista. 364

KONTORISTINJA

večja vseh pisarniških del z daljšo prakso išče primerne službe. Cenjene ponudbe prostim pod šifro »362«. 362

10 KOPAČEV IN 20 VOZAČEV

(neozženji) se sprejmejo v delo pri rudarskem podjetju »Nova Nada« v Globokem pri Brežicah. 359

DVA MLINARSKA POMOČNIKA

dobra in poštna za umetni mlin proti dobri plači in s hrano se sprejmeta. Zglasiti se je: Peter Sušnik, Bistra št. 11, Borovnica. 357

Razno:

DOBRA IDOČA PEKARIJA

se išče v najem. Več se polize v upravnštvu tega lista pod »Štev. 335«. 335

POSOJILO 15.000 K

proti obresti po dogovoru za kratko dobo. Varnost zjamčena. Cenj. ponudbe pod »Posojilo 379« na upravo lista. 379

MEBLOVANO SOBO

za boljšega gospoda se odda takoj. Ulica na Grad št. 7 a. 384

SEMKAJ PREMEŠČEN ŽELEZNIŠKI URADNIK

išče stanovanje. Cenjene ponudbe pod »Železničar« na upravnštvu »Jugoslavije«. 380

MESEČNO SOBO

išče mlad zakonski par. Cenjene ponudbe pod »Soba« na upravo lista. 363

1000 KRON DOBI NAGRADE

oni, kdor mi preskrbi v najem dobro idočo pekarijo, najraje na dežel. Dopisi: Franc Majcen, pek, Mislinje. 367

2000 KRON NAGRADE

dobi, kateri mi polize za stavbeno parcelo v Ljubljani ali v okolici. Ponudbe pod »Obrt 60/371« na upravo »Jugoslavije«. 371

4000 KRON NAGRADE TISTEMU,

kdor mi preskrbi dobro idočo gostilno v nakup ali da jo vzajem v najem. Naslov v upravi »Jugoslavije«. 375

1000 K

si prihrani, kdor naroči obleko iz češkega blaga. Remžgar, krojač, Novi Vodmat, Glavna cesta. 334

ŽENITBENA PONUDBA

Gospod se želi seznaniti z neodvisno, močno, energično žensko do 40 let staro. Tajnost strogo zjamčena. Cenj. dopise prošim pod »MOJA SREČA 383« na upravo lista. 383

LEPOTA

kože, obraza, vratu, rok, kakor tudi lepa rast las, se morejo samo skozi razumno nego lepote doseči. Tisočera pripoznanja so dospela od vseh dežel sveta za lekarnarja Fellerja:

Eisa lilično mlečno mlo najboljše blago, na finejšje »milo lepoto«; 4 kosi z zamotom in poštnino 98 Kr. »Elsa« obrazna pomada

odstrani vsako nečistost kože, sončne pege, zajejanje, nabore, itd., naredi kožo mehko rožnatobelo in čisto; dva porocelanasta lončeta z zamotom in poštnino 52 kron.

»Elsa« Tanočina pomada za rasti las

krepi kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zaprečuje prhut, prerano osivost itd. 2 porocelanasta lončeta z zamotom in poštnino 52 kron.

Prodajalc

ako naročijo najmanj 12 kosov od jednega predmeta dobijo popust v naravi. Razno: Lilično mleko 18 K; Brikomez 9 K; najfinejši Hega-puder Dr. Klugera v velikih originalnih škatuljah 30 K; najfinejši Hega zobni prašek v patent škatuljah 30 K; puder za gospe v vrečkah 5 K; zobni prašek v škatuljah 7 K; v vrečkah 5 K; Sachet dišave za perilo 8 K; Schaumpon za lasi 5 K; rumenilo 12 listov 24 K; najfinejši parfem po 40 in 80 K; Močna voda za lasi 68 K. Za te razne predmete se zamot in poštnina posebj zaračuna.

EOGEN V. FELLER, lekarnar STURICA donja, Elsatrg 357, Hrvaško.

Inž. Dr. Miroslav Rasal

oblastveno poverjeni stavbni inženir LJUBLJANA

Hilšerjeva ulica številka 5.

Spocial. stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne sgradbne.

Izraza vodnih sil.

Velika izbira

prešitih odev ter barvastega bombaža priporoča

Karl Prelog,

trgovina z galanterijo Ljubljana, Stari trg 12.

JOS. VIDMAR

LJUBLJANA, PRED SKOPJEM 19.

Izdelovanje dežnikov in solničnikov na drobno in debelo. Cene najnižje.

Nakup in prodaja

vsakovrstnih novih in že rabljenih

vreč in plah.

Sprejememo zastopnike z dobrimi referencami.

Ignac Bernfeld, Wien III, Rasumefskygasse 27.

J. Kostevec

Ljubljana, Sv. Petra c. 4.

manufakturna in modna trgovina na drobno na debelo.

M. Kuštrin

Tehnični, elektrotehnični in gumijski predmeti vseh vrst na drobno in debelo. — Glavno zastopstvo polnih gumijevih obrocev za tovorne automobile, tovarne Walter Martiny. Hidravlične stiskačnice za montiranje gumijevih obrocev v centrali Rimska cesta št. 2. — Prevozno podjetje za prevoz blaga celih vagonov na vse kraje, za kar je na razpolago 10 tovornih avtomobilov.

Podružnice:

LJUBLJANA, Dunajska c. 23. — Tel. št. 470.

MARIBOR, Jurčičeva ul. 9. — Tel. št. 133.

BEOGRAD, Knez Mihajlova ulica šteč. 3.

Centrala: LJUBLJANA, Rimska cesta št. 2.

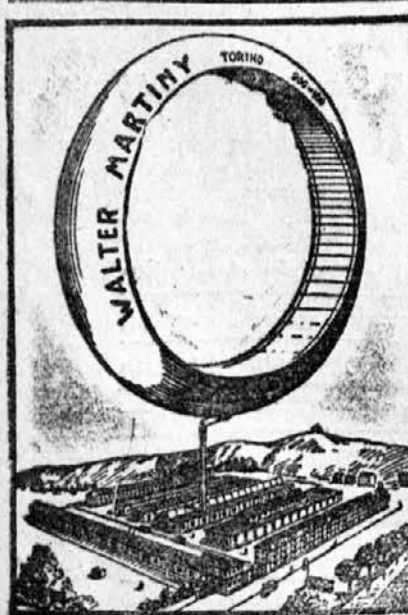
Knez Mihajlova ulica šteč. 3.

Oblačilnica za Slovenijo r. z. z o. z. v Ljubljani

priporoča ogled svoje zaloge manufakture.

izključno češki izdelki

Ravnokar prispeva blago od mnogih čeških tovarn. Prispela je tudi izbrana zaloga damskega blaga od znane brnske tvrdke Stüssny & Schlesinger. Glavno skladišče v »Kresiji«, L nedstr. — Poseben vhod iz Lingarjeve ul. 1. — Detajlna prodajalna v Srtitarjevi ul. 5. — Podružnica v Somboru.

Centrala: LJUBLJANA, Rimska cesta št. 2.

Priporoča se

cenjenemu občins vu za različna dela čevljev po merl

Janko Dolenc

LJUBLJANA, Ulica na grad 5.

Polnojarmeniki

visoko dvizni, brzotočni, horizontalni, z navadnim in dvojnimi cepljenjem, kakor tudi vsakovrstni stroji za žage, stroji in orodje za obdelovanje lesa,

Lokomobile

stabilne in prevozne, v vseh velikostih,

Transmisije

dobavlja takoj ali v najkrajšem času, nove kakor tudi rabljene

RICHARD GREINER, Maschinenfabrik, Bruck a. d. Mur, Bismarkstrasse 3 (An. eksp. Ara.)

Franc Brumat

manufakturna trgovina. Ljubljana, Mestni trg 25.1.

poštni čekovni račun št. 12.118.

Velika izbira manufakture, vezenin in pletenin, trikotaje, sukanca, vsakovrstne pavole in svile. Lastna izdelava moškega in ženskega perila in odev.

Konkurenčne cene in solidna postrežba.

Direktni uvoz vsakovrsnega blaga vsaki teden.

Se priporoča za mnogobrojni obisk.

Stev. 132.

Priporoča se

prva tehnična uravnica

Franc Korošec

Ljubljana, Sv. Florijana ulica 31.

Stev. 132.

KUPIM

nov in star mehek svinec, ki ga plačam po najvišjih cenah

FR. ŠEVČIK, LJUBLJANA ŽIDOVSKA ulica 8

Razpis.

Pri deželni elektrarni na Završnici je oddati mesto ravnatelja kot tehničnega in komercialnega voditelja podjetja z uradnim sedežem v Mostah pri Zirovnici. Za to službeno mesto se zahteva zlasti dovršena tehnična visoka šola in večletna praksa v elektrotehnični stroki.

Namestitev se izvrši s pogodbo in se službeni prejemki določijo po dogovoru. Eventualno se prizna tudi tanijska od čistega dobička podjetja.

Reflektantje na to službo naj pošljejo svoje s potrebnimi spričevali opremljene ponudbe z navedbo zahtevane plače

do 31. marca 1922

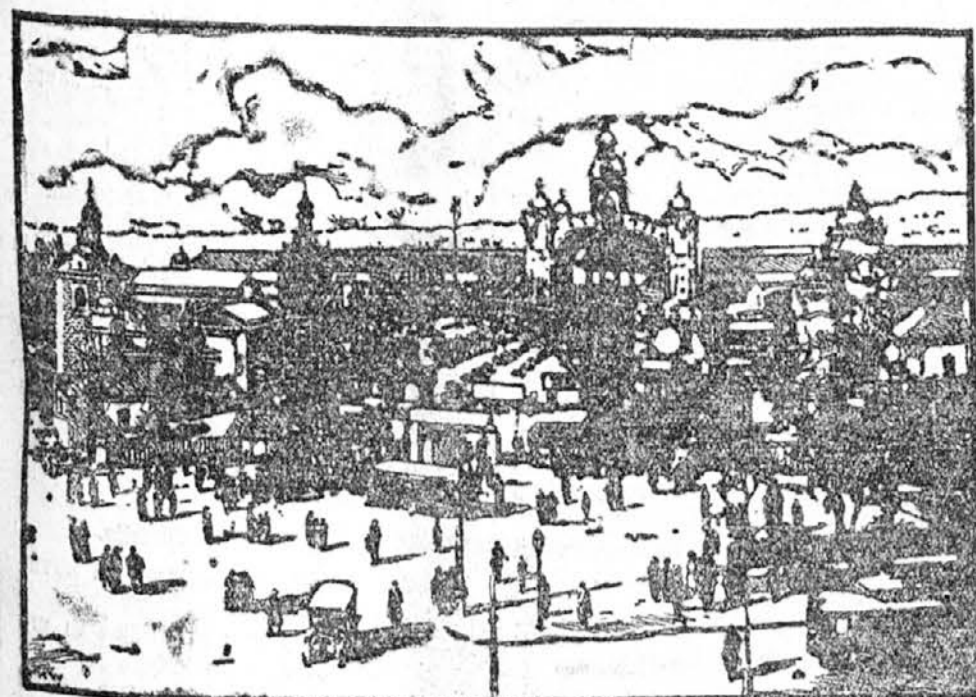
pokrajinski upravi za Slovenijo, odsek za likvidacijo kranjske deželne imovine, (deželni dvorec).

Pokrajinska uprava, oddelek za notranje zadeve, odsek za likvidacijo kranjske deželne imovine.

V Ljubljani, dne 1. marca 1922.

Pokrajinski namestnik: Hribar s. r.

IV. Praški vzorčni veletrg.

Vhod v razstavo.

tom presenetil somišljenike in nasprotnike.

Če pišemo danes, da se je po štiri-letni svetovni vojski, ki je uničila takorekoč celo produkcijo in podvzetnost, na prvem vzorčnem velesejmu v Pragi javnosti predstavilo 2538 razstavljalcev, ki so stržili čez 1¼ milijarde Kč, se bere to kot pravljica. Število sklenjenih kupcij pa je nasprotno pokazalo, da je eksistenca tega podvzetja popolnoma upravičena in da nam iz praških vzorčnih velesejmov nastaja zavod, kateri je za narodno gospodarstvo velikega pomena. Danes imamo za seboj že drugi in tretji velesejem in pri četrtem velesejmu, ki je takorekoč pred vrati, si lahko priznamo, da nam je delal prvi velesejem dosti skrbi in preglavic. Trpeli smo vsestransko pomanjkanje in pozabili smo v projektu samem in njega izpeljanju na najrazličnejše nuje stvari. Manjkala nam je tradicija in vse se je moralo vstvarjati na novo z velikimi težkočami in zaprekami; sem ter tja sta morala nadomestiti izkušnost le pogum in nezlorjena silna volja pokazati svetu, da smo narod, ki ni le v stanu se hlabro boriti, ampak tudi na narodnogospodarskem polju vstvarjati in živeti.

Poznejši velesejmi so pokazali glede organizacije že znaten napredek. Posamezne razstavne skupine so primerno razdeljene, razstavljalceje tvrde in njih izdelki natančno popisani in danes lahko smemo trdimo, da stoji praški vzorčni velesejmi že na dobrem temelju in tvorijo ne samo dostojen pregled čez izdatno produkcijo, ampak da so tudi važen činitelj v mednarodni kupčiji.

Tehnične zapreke, katerih je še vedno dovolj, ne dovolijo razmnožiti naših razstavnih palač in dvoran v taki meri, kakor bi bilo z ozirom na zahteve razstavljalcev potrebno. Uprava velesejmov, katera se trudi zvišati notranjo kakovost velesejmov, je odredila strožje pogoje za razstavljanje, pa pri vsem tem je morala pri vsakem velesejmu odbiti zaradi pomanjkanja prostora številne priglasitve in marsikateremu razstavljalcu zmanjšati zahtevano razstavno ploščino, če tudi se je podvrget vsem zahtevam in zadostil vsem pogojem.

Te razmere se ne spremenijo tako dolgo, dokler ne bodo imeli praški vzorčni velesejmi svojih lastnih razstavnih palač, katerih načrti so še davnogotovi, katerih zgradba pa je za sedaj zadela na nepremagljive težkoče.

Zgodovina praških vzorčnih veletrgov.

Trgovsko življenje v Pragi pred praškimi vzorčnimi veletrgi.

Že v 10. stoletju so obiskovali Prago mnogoštevilni trgovci, ki so zamenjavali svoje za inozemsko blago. V 13. stoletju so se prirejali v Pragi veliki sejmi, na katerih so židovski trgovci kupčevali pravsem z dekleti. Takrat se je izmenjavanje blaga tudi nadomestilo z plačevanjem v gotovini, kar je znatno vplivalo na ugoden in hiter razvoj češke trgovine.

Praški grad, sedež čeških knezov, je privabljal iz vseh krajev sveta tuje trgovce, od katerih je večino blaga odkupil knežji dvor s svojimi cerkvenimi in posvetnimi dostojanstveniki. Posebno pod Karlom IV. se je češko trgovstvo jako razcvetelo, toda žalibog so ga husitske vojne vrgle zopet za desetletja nazaj.

Tridesetletna vojna je razvoju češkega trgovstva prinesla konec. Češki izdelki so prihajali v svet pod avstrijsko znamko in šele po sklepu versajske mirovne pogodbe so se izdelki češkoslovaške industrije pokazali na svetovnem trgu pod lastno znamko.

Že leta 1908 se je zavzel sedanji predsednik praških veletrgov ph. mr. V. Bohač za ustanovitev vzorčnih veletrgov v Pragi, pri čemer je stremel za ciljem, napraviti iz Prage centrum svetovne trgovine s slovanskim jugom in vzhodom. Kako srečna je bila ta inicijativa, sledi že samo iz dejstva, da uživajo praški vzorčni veletrgi danes svetovni sloves. Zasedujoč misel »britanska politika je britanska trgovina« (British policy is British trade), je oživotvoril pražke velesejme, da pokaže inozemstvu delavnost češkoslovaškega delavstva, kakor tudi vsestranost in popolnost češkoslovaških industrijskih izdelkov. S tem se je pokazala resna volja češkoslovaške re-

publike začeti svetovno tekmovanje z vsemi najvažnejšimi eksportnimi državami.

To nalogo praških vzorčnih veletrgov je jako dobro izrazil župan stolnega mesta Prage dr. Karl Baxa, ko je ob otvoritvi prvih praških vzorčnih veletrgov rekel med drugim tudi sledeče: »Praški vzorčni veletrgi so vrata, skozi katera stopa Češkoslovaška republika na mednarodni svetovni trg. Češkoslovaški delavec, obrtnik, tovarnar in trgovec se sedaj lahko udeležujejo svetovne konkurence.«

Z razpadom donavske monarhije in politično osamosvojitvijo gospodarske druge na drugo navezanih nasledstvenih držav, je nastala za Češkoslovaško naloga ohraniti in utrditi svojo svobodo tudi za ceno popolnega pretrganja gospodarskih vezi s sosednimi državami. Sedaj pa je Praga, mesto najplemenitejše lepote, dvignjeno zopet za moldavsko metropolo, prag Evrope, na katerem se stikajo vse prometne vezi, poklicana, vrtni Češkoslovaško po utrditvi notranjih razmer zopet mednarodnemu prometu. Iz tega vidika šele je popolnoma razumljivo, kako zelo so praški vzorčni veletrgi potrebni za zopetno upostavitve nasilno raztrganih gospodarskih vezi med Čehoslovaško in njenimi sosednimi državami in še prav posebno med ČSR in Jugoslavijo.

I. praški vzorčni veletrg od 12. do 28. septembra 1920.

Ob priliki otvoritve I. praškega vzorčnega veletrga se je priredil alegoričen spreved. Na čelu so se pomikali alegorični vozovi, ki so simbolično označevali posamezne trgovske stroke in pa zastave posameznih držav. Nato so sledile zgodovinske kostumirane skupine, ki so predstavljale različne obrtniške stroke. Posebno značilna je bila alegorija bogastev Češkoslovaške republike, namreč steklarske industrije, rudarstva, tekstilne industrije, vinoreje in kovinske industrije. Spreved so zaključevale različne industrijske stroke in pa reklamni vozovi razstavljalcev na I. praškem vzorčnem veletrgu.

I. praški vzorčni veletrg so obiskale mnoge znamenite osebnosti iz inozemstva, nadalje novinarji in trgovci iz

vilo različnih strojev ali pa strojnih sestavin.

Čehoslovaška industrija pa je v zlic temu izdržala, zmagonosno prestala vse vojne težave in bila po nekaj mesecih po končani vojski zopet zmožna iti za svojim ciljem, katerega si je postavila pred vojno. Svetovna vojna pa ni samo pogubonosno vplivala na lastno produkcijo. Ona je uničila svetovne trge, katerih so se naši nasprotniki v vojski posluževali v svoje namene in si prizadevali, da jih tudi za bodočnost popolnoma osvoje. Vojna je poleg tega še za dolgo časa onemogočila naravno mednarodno trgovanje med izdelovalci in potrošniki, in trpelo bo še mnogo let, da pridejo mednarodni trgovski stiki zopet v normalni tir.

Kaj je tedaj naravnostnega, kot da si je morala tudi naša industrija iskati cest, po katerih bi zamogla kakor hitro mogoče prodreti na svetovni trg in da je v tem prizadevanju vpeljala mednarodne vzorčne veletrge.

Misel, prirejati velesejme, je vznikla kmalu po prevratu in komaj jedno leto po dosegi naše državne samostojnosti smo priredili v Pragi prvi mednarodni vzorčni velesejem, ki je s svojo bogato razstavo in visokim kupčijskim obra-

Praški vzorčni velesejmi.

Ideja, prirejati v Pragi vzorčne velesejme, je iznikla takoj po dosegi naše državne samostojnosti kot naravna posledica spoznanja, da bi pomenila politična samostojnost brez gospodarskega razvoja, le samostojnost na papirju. Ta misel, stopiti na mednarodnem gospodarskem trgu med prve bojičnice, je popolnoma osnovana. Čehoslovaška republika je podedovala po razbiti avstroogrski monarhiji celih 80% industrije, po večini izvozne, katera bi se brez starih in na novo dobljenih trgov ne mogla razviti. Svetovna vojska, ki je izbruhnila v letu 1914 brez krivde čehoslovaškega naroda, mu je neizmerno škodila. Naša industrija se je morala prisposobiti vojnemu času in spremeniti svojo mirovno produkcijo v vojaške svrhe; vojaška oblast se ni zadovoljila s tem, da je dala izdelovanju gotovo smer, ampak vmešavala se je celo skrajno surovo tudi v notranje organizacije posameznih zavodov, kateri so bili prisiljeni izročiti za vojne namene gotovo šte-

Uprava praških vzorčnih velesejmov

vabi gospode obrtnike, trgovce in poljedelce k obisku

IV. MEDNARODNEGA VZORČNEGA VELESEJMA V PRAGI

od 12. do 19. sušca 1922.

V interesu industrije je, pravočasno in korporativno udeležiti se

na večjega sejma v Čehoslovaški republiki

in pri tej priliki istočasno

Jugoslovansko — čehoslovaške trgovske ankete v Pragi!

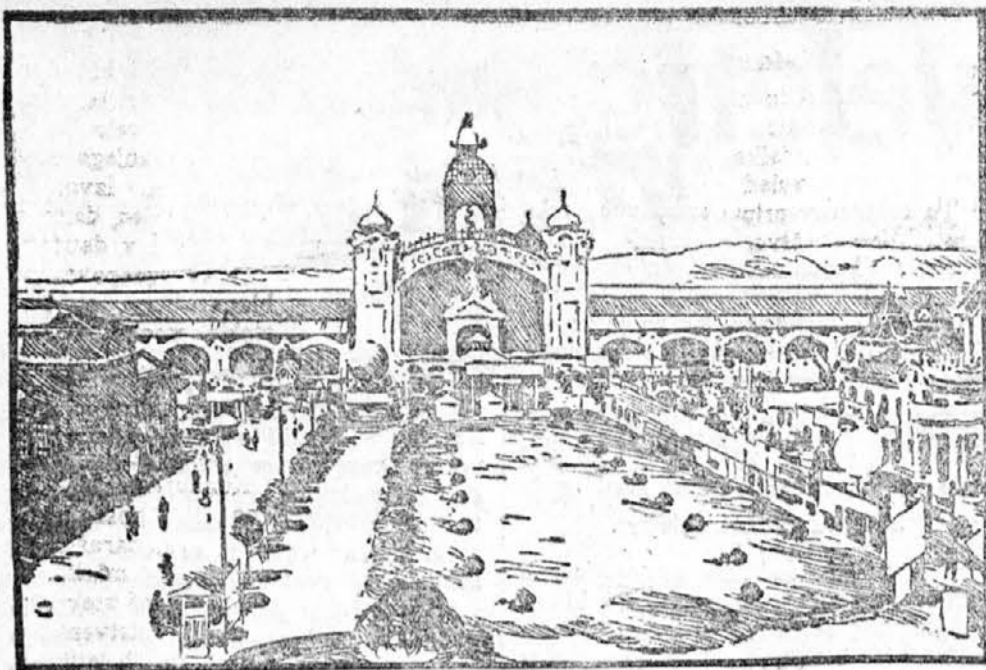
Za udeležnike: popusti na čehoslovaških železnicah za osebe in vzorce, znižane pristojbine za vidiranje potnih listov, v Pragi dobra stanovanja, tolmači itd.

Oglasi v veletržnem katalogu in časopisu so najboljša reklama. Zahtevajte prospekte!

Natančna pojasnila dajejo brezplačno: konzulatni uradi Čehoslovaške republike, zastopniki Praških vzorčnih velesejmov v vseh večjih mestih kraljevine SHS in

PISARNA VELESEJMOV V PRAGI, Staromestská radnice. Telefon 9140 in 7434.

PRIHODNI VZORČNI VELESEJMI od 3. do 10. sept. 1922.

Obrtna palača

skoro vseh držav, celo iz Finske, Gruzije in Armenije.

Za trajanja veletrga so priredile najvažnejše industrijske, obrtne in trgovske zveze Češkoslovaške republike posebne kongrese.

I. pražkega vzorčnega veletrga se je udeležilo 1935 razstavljalcev, ki so uporabili 19.300 kvadratnih metrov prostora. Seveda se je oglasilo k udeležbi na razstavi mnogo več tvrdk, toda vodstvo veletrga jih je moralo vsled pomanjkanja prostora odkloniti.

Po državni pripadnosti urejena statistika razstavljalcev:

Domači razstavljalci	1840
Inozemski razstavljalci iz:	
Amerike	9
Nemčije	36
Avstrije	24
Francije	8
Anglije	7
Belgije	2
Italije	2
Švedske	2
Holandije	1
Švice	1
Poljske	1

skupaj 1935

Ta statistika kaže, da so pražki veletrgi imeli že od vsega početka mednarodni značaj. Značilno za izvanredno velik obisk je dejstvo, da se je izdalo 260.000 legitimacij, znakov in vstopnic ter da se je v času prvega

Po blagovinski skupinah urejena statistika II. pražkega veletrga:

	domače tvrdke	inozemске tvrdke
1. Stavbna ind.	40	—
2. Kovinska ind.	465	23
3. Elektrotehnika	112	6
4. Lesna industrija	104	—
5. Tekstilna ind.	181	15
6. Manufakt. ind.	215	3
7. Galant. blago	171	1
8. Usnjarska ind.	228	6
9. Stekl. ind.	88	2
10. Umetn. izdelki	37	38
11. Kemični izdelki	116	10
12. Živila	136	4
13. Godbeni instr.	22	—
14. Igrače	63	1
15. Sportne potrebščine	11	—
16. Grafični izdelki, papir	167	3
17. Dragulji	28	6
18. Splošna skupina	4	—
	2188	118
	skupaj 2306.	

Največ se je prodalo živil, tekstilnega blaga in kovinskih izdelkov, nato po vrsti sodi, izolirne deščice, steklo, steklene podobice, stenske ure, usjeni izdelki itd.

III. pražki veletrg od 1. do 8. septembra 1921.

III. pražki veletrg se je otvoril 1. septembra ob navzočnosti predsednika češkoslovaške republike Th. G. Masaryka.

Vsak obiskovalec tega veletrga je moral dobiti vtis, da so pražki veletrgi posebno zmogni privabiti vsem svojim razstavljalcem dovolj resnih interesentov. Med inozemskimi obiskovalci so bile zastopane gotovo vse evropske države, poleg tega pa še Turčija, Palestina, Japonska, Amerika in severna Afrika.

Število razstavljalcev je znašalo 2274. Med njimi so se nahajale tudi inozemske tvrdke iz Nemčije, Avstrije, Francije, Jugoslavije, Švice, Alžirije, Anglije, Danske, Nizozemske in Amerike.

Uporabljena ploščina je znašala 22.248,50 kvadratnih metrov. Skupna vsota na veletrgu sklenjenih kupčij je znesla 1.040.451.950.— Kč. V resnici pa je znesla še mnogo več, ker veletržna borza ni bila obveščena o vseh sklenjenih pogodbah in kupčijah.

Največji promet se je dosegel v elektrotehničnih in tekstilnih izdelkih.

V Jugoslavijo se je na tem veletrgu predalo sledeče blago: tekstilni izdelki, konfekcijsko blago, usnjeno blago, čevlji, sportne potrebščine, kovinski izdelki, elektrotehnične potrebščine, živila, galanterijsko blago, papir, grafični izdelki, igrače, kemikalije, porcelan, umetniški izdelki, zlatina in srebrnina. Ponovno se lahko reče, da je III. pražki veletrg v vsakem oziru, tako glede notranje kot tudi zunanje trgovine dosegel popoln uspeh.

Danes, neposredno pred IV. pražkim veletrgom stoji pražki veletrg z oziranjem na 82 sedaj obstoječih veletrgov glede števila razstavljalcev na 3., glede števila kupcev na 2. in glede organizacije v mnogem oziru celo na 1. mestu. Ne oziraje se na splošno gospodarsko krizo postajajo pražki veletrgi z vsakim dnem bolj znani in priljubljeni in to ne samo v zapadnih državah in drugih kontinentih, temveč še posebno v deželah jugovzhodne Evrope, na katere si pridobivajo z vsakim dnem večji gospodarski vpliv.

IV. mednarodni pražki vzorčni veletrg od 12. do 19. marca 1922.

Mednarodni pražki vzorčni veletrgi, ki se vrše v glavnih nakupovalnih sezonah: pomladi in jeseni, pod pokroviteljstvom češkoslovaške vlade, zastopnikov tujih držav in pod zaščito pražkega mestnega sveta so središče mednarodne trgovine, ki nudi najboljšo češkoslovaške in inozemske proizvode vseh vrst na ogled. Upravni svet pražkih vzorčnih veletrgov vabi vse tuje in inozemske trgovce, obrtnike, izdelovalce in kupce k obisku IV. veletrga, ki je z ozirom na borzni značaj trgovine in valutno relacijo najugodnejši in najcenejši nakupni vir prvovrstnega blaga najboljšee kakovosti.

Praga, ležeča na križišču vseh glavnih transkontinentalnih železnic, je vsled svoje zemljepisne lege središče gospodarskih stikov med vzhodom in zahodom, severom in jugom. Češkoslovaška industrija, ki predstavlja 80 odstotkov vseh izdelkov nekdanje Avstro-Ogrske, daje trdno zagotovilo, da bo na pražkem vzorčnem veletrgu razstavljeno vse, kar je znamenitega v češkoslovaški domači proizvodnji.

Pražki vzorčni veletrgi so urejeni s sistematično natančnostjo, katere si je pridobila tako doma kot tudi v tujini popolno priznanje. Veletrgi se vrše na razstavišču, v nekdanjem »kraljevem vrtu« v 15 razstavnih palačah, ki zavzemajo 30.000 kvadratnih metrov ploščine.

Razstavljenega blaga na IV. pražkem veletrgu.

(Glej situacijski načrt razstavišča na 7. strani.)

Razstavljeno blago je na pražkem veletrgu razdeljeno v 17 glavnih skupin, ki so sledeče razvrščene:

I. Stavbna industrija.

1. Surovine, opekarska, apnenska in cementna industrija.
2. Umetne stavbne snovi, načrti in stavbne konstrukcije.
3. Kamnoseška in betonska industrija.
4. Stavbno in ploščato steklo, strešna lepenka, umetna kritja.
5. Stavbno mizarstvo, tesarstvo in stavbna kovinska industrija.
6. Pečarska in šamotska industrija, železne peči, štedilniki.

II. Kovinska industrija.

1. Surovine in polfabrikati za kovinsko industrijo.
2. Razne tehnične potrebščine in pravice za kovinsko industrijo.
3. Stroji in oprava za vse strojne obrtne produkcije.
4. Gospodarski stroji in orodje, lokomobile in eksplozivni motorji.
5. Gonilni jermeni in jermenice.
6. Vagoni, lokomotive, tendri, kočije in vozički.
7. Avtomobili, motorna kolesa, kolesarske pnevmatike.
8. Sportne potrebščine vseh vrst.
9. Potrebščine za vse industrije.
10. Železna hišna oprava in blaginje.
11. Tehnične, ključavnice, kovani in okrasni.
12. Kleparska industrija.
13. Instalaterstvo, centralna, plinova kurjava in oprava.
14. Lestenci, svetiljke in razsvetljava.
15. Nožarstvo, orožarstvo in streljivo.
16. Kuhinjska oprema.
17. Gasilno in telovadno orodje.

III. Elektrotehnika, mehanika, optika

1. Električni stroji in avtomati.
2. Elektrotehn. potrebščine in oprema.
3. Svetila, akumulatorji, kabli, žice in vrvice.
4. Telegrafni in telefonski aparati in potrebščine.
5. Mehanika in fina mehanika.
6. Optika, optično steklo in potrebščine.
7. Fotografski aparati, potrebščine in oprema za fotografe.
8. Kinematografi in potrebščine za blaginje grafe.

V. Košek,

Praha II.,
Soukenická
ulica št. 5.

Barvne barve v vseh nijansah in jakostih za vse industrijske in obrtne stroke. Barve so v smislu naredbe trgovskega ministrstva neshrupene in pripravne za barvanje živil, slaščic, likerjev itd.

Iščem zastopnike za Jugoslavijo.

ISIS

d. d. za industrijo in promet z
drogami in hemikalijami

ZAGREB

PODRUŽNICA BEOGRAD

Kupuje in prodaja en gros vsakovrstno lekarsko
blago osobito zdravilna zelišča.

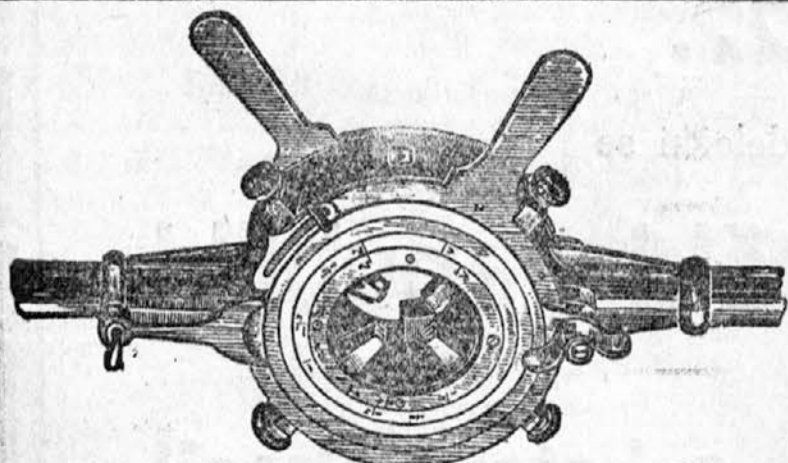
Zastopnike za Jugoslavijo išče

„WILTA“ (Wilta spol)

PRAHA, KARLIN č. p. 419.

tovarna lekarniških sladnih snovi in priprav.
Tablety, dreggee, pasta, gumosa, capsulae,
gelati nosae etc.

Ponudbe direktno na gorenji naslov.

Prva špeciálna izdelava vsakovrstnih vijakov in matic na
Čehoslovaškem JOSIP POLAČEK, tovarna preciznih orodij in
strojev v Piznje, Rychtarke 19. Ne pozabite obiskati razstavljalni
prostor št. 1061 na pražkem vzorčnem veletrgu od 12. — 19./III.

Prva Odlikovana Dalmatinska Parna Destilarija
V. MORPURGO, SPLIT

Nagradena na svim izložbama največim odlikovanjima.

Rakije svake vrsti — Svetški „Maraschino“ — Ekstrakt
od Maraške — Ekstrakt od Charry-Brandy — Cognac
I. Medicinal, prvovrstni produkt — Cognac Dal-
matia vieaux, obljubljenka marka — Cremes doubles,
likeri izvanredne finoče — Svakovrstni najfiniji likeri
— Esencije od punča — Sirupi od voča — Limunade
CENIK NA ZAHTEV! CENIK NA ZAHTEV!

Centrifugalne
DUKLA SESALKE
najprimernejše za

EXPORT

Največja storitev. Največja storitev.
250.000 litrov na minuto

Največja višinska možnost! Največja višinska možnost!
1000 metrov

Največji efekt! Največji efekt!

Praga, Kralj. Vinohrady
Havličkova trida 103

Letna produkcija čez dva tisoč sesalk!
Dopisovanje v vseh jezikih!

Oglašujte v „Jugoslaviji“!

Sedla, konjske opreme

ter vsakršno sedlarsko in
jermenarsko blago dobavlja

Gabrijel Mikulanda

tovarn. izdelovanje sedl in konjske opreme
Telef. 3444 PRAGA III. Telef. 3444

ODLIKOVANA TVORNICA

„MARASKINA“

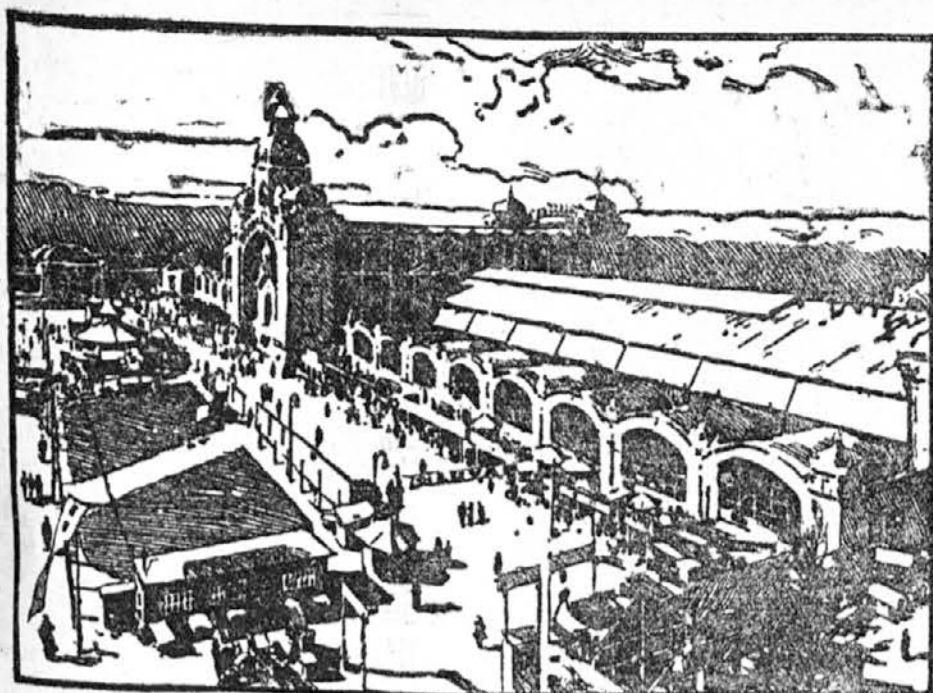
I FINIH LIKERA

G. S. MATAVULJ

KR. DVORSKI LIFERANT

ŠIBENIK DALMACIJA

Brzjavni: DISTILERIJA

Obrotna palača od strani.

IV. Lesna industrija.

1. Surovine in polfabrikati za lesno industrijo.
2. Oprava za klube, šole, pisarne, restavracije in biografije.
3. Različni leseni izdelki, namizne in stoječe ure.
4. Pletenine, zamaški in kokosove pletenine.
5. Sodarstvo.
6. Razne potrebščine za to skupino.

V. Tekstilna industrija.

1. Bombaž, bombažno predivo in tkanina.
2. Volna, volneno predivo in tkanina.
3. Konoplja, lan, laneno predivo in tkanine.
4. Preproge, dekoracijsko in opremno blago.
5. Pletenine.
6. Niti, robi in vezenine.
7. Tkanine iz jute, pisano in poroščeno blago in platno.
8. Čipkarstvo.
9. Suha roba.

VI. Konfekcija.

1. Perilo, ovrtniki, stezniki, zastorji in delavsko perilo.
2. Damska, moška in otročja konfekcija.
3. Damski in moški klobuki ter čepice.
4. Rokavice.
5. Kozuhovina.

6. Umetno cvetje, perje in potrebščine za modistke.
7. Šivalni stroji in avtomati. Potrebščine in oprema za to skupino.

VII. Galanterija in sorodna obrt.

1. Galanterijsko blago.
2. Bižuterija in jabolnsko blago.
3. Gumasti in celuloidni izdelki.
4. Gumbi in bisernasti izdelki.
5. Glavniki, lasne mreže itd.
6. Potrebščine za kadilce.
7. Dežniki, solnčniki, palice in biči.
8. Ščetke.

VIII. Kožna industrija.

1. Surovine, polfabrikati, kožuhi in jrhovina.
2. Obuvala.
3. Jermenarstvo in sedlarstvo.
4. Oprava in oprema za čevljarje in sedlarsko obrt.

IX. Steklo, porcelan in fina keramika.

1. Steklo lito, ploščato, specialno, brušeno in drugo.
2. Zrcala.
3. Porcelan, fajans, majolika in fina keramika.
4. Okvirji.
5. Surovine in potrebščine za to skupino.

X. Umetniški izdelki.

XI. Kemija in zdravstvo.

1. Zdravila, drogerija, farmacevtski in dietični preparati.
2. Gumasti izdelki, obveze, vata in bandaže.
3. Zdravniški, fizikalni in znanstveni aparati in potrebščine.
4. Higijenična oprava in blago.
5. Toaletne potrebščine in parfumerija.
6. Milo, vosek, škrob.
7. Krema, vazelin, leščila in krema za ševlje.
8. Tehnična olja in masti.
9. Barve, laki, kisline, eterična olja, eter.

XII. Hranila in poljedelska obrt.

1. Medarska, sladkorna in čokoladna obrt.
2. Marmelade, sadne konzerve in sadni ekstrakti.
3. Mesene in ribje konzerve.
4. Vina, piva in likerji. Mineralne vode sodavica.
5. Razna hranila in nadomestki.
6. Semena in poljedelski sadeži.
7. Surovine in potrebščine za to skupino.

XIII. Godala.

1. Klavirji, pianini, harmoniji, orkestrioni in orgle.
2. Potrebščine, mehi, strune itd.
3. Razne ostale potrebščine za to skupino.

XIV. Igrače in lutke.

1. Lesene igrače in lutke.
2. Kovi... te in mehnične igrače.

XV. Grafiška, papir, šolske in pisarniške potrebščine.

1. Papir, lepenka, papirna konfekcija.
2. Knjigarstvo, kartonaža in izdelava papirnatih vrečic.
3. Založba knjig in muzikalij.
4. Tiskarstvo, grafična obrt, litografija, tiskanje not in albumov.
5. Fotografije, umetniške fotografije in kemični papirji.
6. Šolske, pisarniške in druge potrebščine in pripomočki.
7. Pisalni, računski, razmnoževalni in drugi stroji.
8. Stroji, potrebščine in pripomočki za to skupino.

XVI. Dragulji, zlatnina, srebrnina in urarstvo.

1. Dragulji in poldragulji.
2. Zlatnina, srebrnina in urarsko blago.

3. Izdelki iz alpake itd.
4. Doze in potrebščine za to skupino.

XVII. Mešana skupina.

Po tržnem redu bodo v to skupino vrščene firme, ki:

1. razstavljajo izdelke raznih skupin,
2. niso dobile vsled prepoznega pri-glasa mesta v pripadajoči skupini,
3. prometna društva.

Zastopniki velesejma v Jugoslaviji: Odrpno društvo »Bohemia«, Beograd, Jug Bogdanova 18, »Aloma Company«, Ljubljana, Kongresni trg 3, Otto Roubiček i drug, Sarajevo, Trgovački muzej, Trumbičeva 20.

Konzulati ČSR v Jugoslaviji: Generalni konzulati: Beograd, Miloša Velikog ul. 37; Zagreb, Jurišćeva ulica 21; Ljubljana, na Bregu 8; Sarajevo, Gareva 26; Split, Poljana Princa Regenta 2.

Uprava veletrgov je preskrbela obiskovalcem raznovrstne olajšave ter se briga za njih ugodnost na potovanju in v Pragi.

Znižana vožnja za 33 odstotkov v osebnih in brzovlakih na vseh čsl. železnicah pri potovanju v Prago in nazaj. Za inozemske obiskovalce posebni vlaki.

Stanovanjski urad preskrbi zdrava in ugodna stanovanja. Veletržna borza posreduje ponudbe in povpraševanje. Tolmači so obiskovalcem brezplačno na razpolago.

Zastopniki češkoslovaške republike v tujini in zastopniki veletrgov preskrbe potne liste po znižanih pristojbinah ter ustrezajo udeležnikom v vsakem oziru.

Vzorci inozemskih razstavljalcev so carine in dovoznega dovoljenja prosti ter imajo na železnicah 50 odstotkov popusta.

Prevozna pisarna izdaja vozne listke, zavaruje prtljago in daje pojasnila glede potovanja. Na sejmišču se nahajajo ekspoziture in oddelki vseh za trgovino potrebnih uradov.

Brezplačna pojasnila o udeležbi na velesejmu, potovanju v Prago, ugodnostih, priglasilnih tiskovinah, znakih in izkaznicah dajejo konzulatni uradi češkoslovaške republike v tujini, oficijelni zastopniki velesejmov in velesejmska pisarna: Praha I., Staroměstská radnice. Brzovajni naslov: Veletrhy Praha.

Čehoslovaška steklarska industrija.

V Avstro-Ogrski je bila Čehoslovaška središče steklarske industrije, ki je dobavljala svoje izdelke za celo bivšo monarhijo. Od prejšnjega vnanjega trga je ostala še samo Avstrija. Izvoz v druge dežele je deloma omejen, deloma prepovedan od strani vlad v dotičnih deželah. Večina držav prepoveduje uvoz luksuznega blaga ali pa se postavile na uvoz stekla visoke carine.

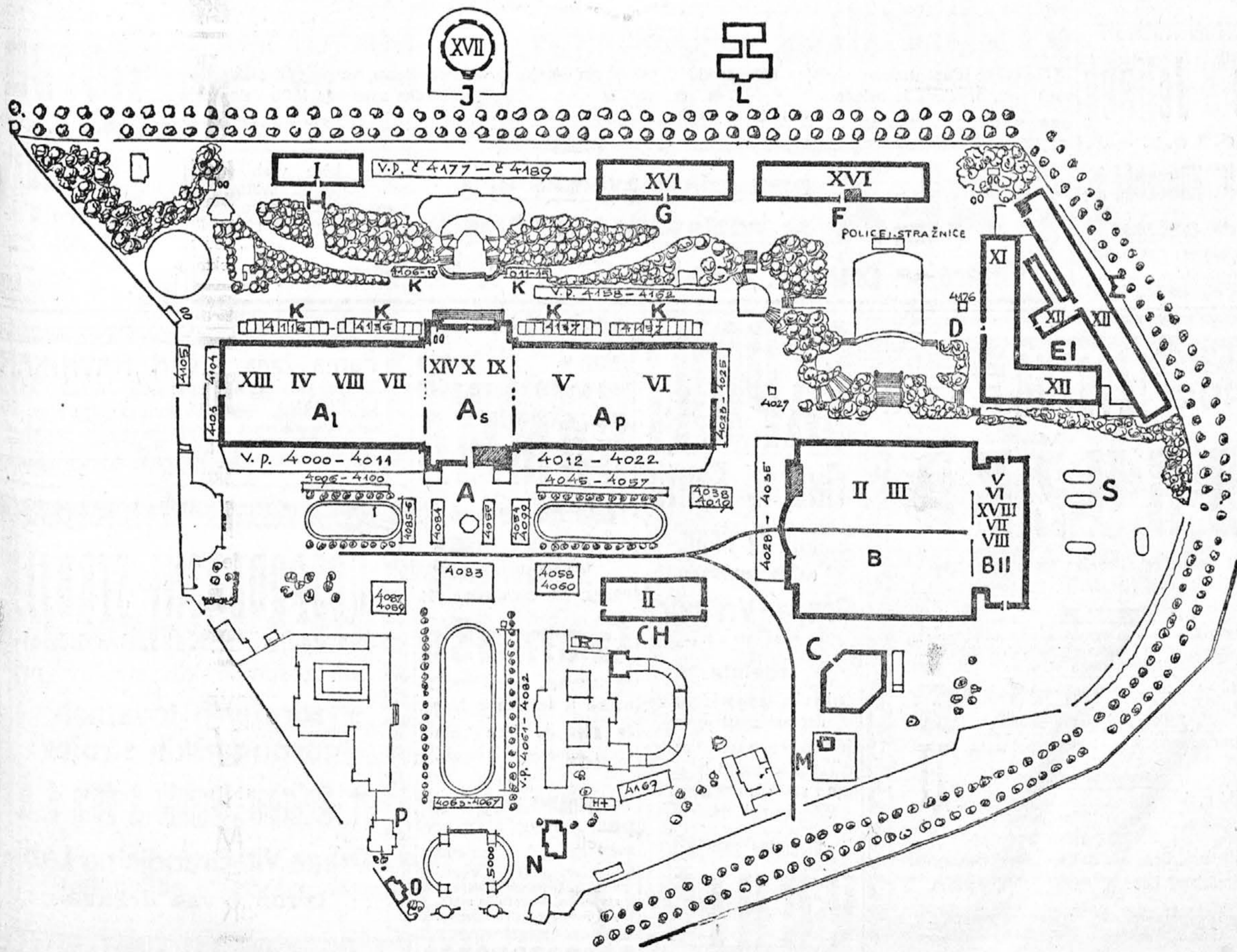
Največji konkurent češkoslovaškemu steklu v Evropi je Nemčija. Poleg tega pa tudi Belgija in Francija, na svetovnem trgu pa še Amerika, Anglija in Japonska. Konkurenca češkoslovaškega stekla pa je v poslednjem času zelo otežkočena vsled naraščanja češke valute napram nemški marki.

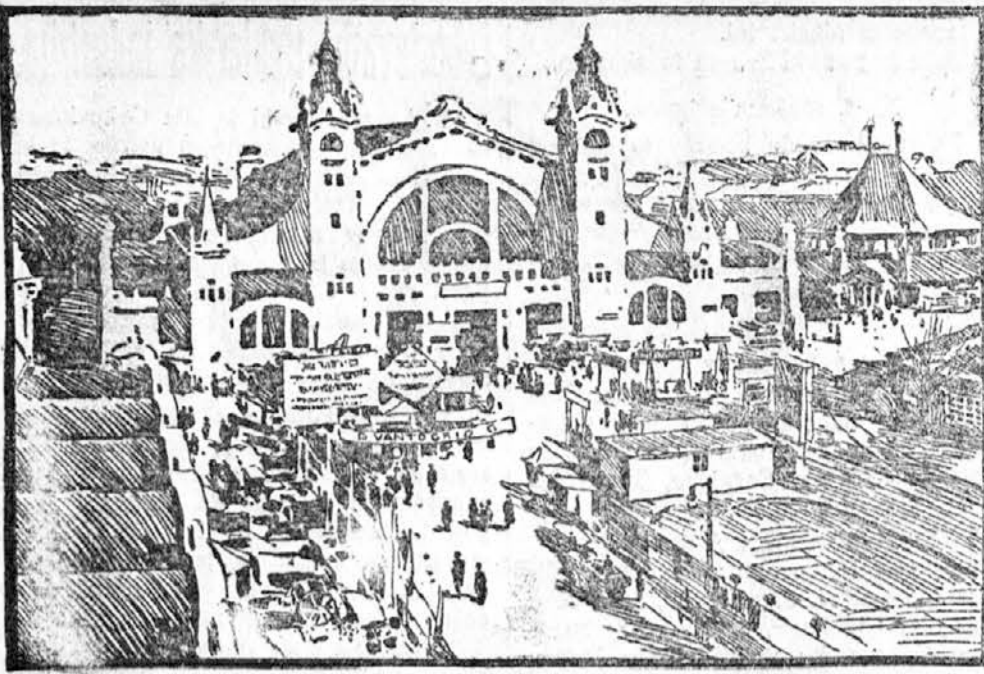
Republika šteje skupno 146 steklaru, ki so vse moderno urejene. Bistveni del teh steklaru je bil v poslednjih letih na novo urejen. V letih 1911 do 1920 je bilo 21 novih steklaru ustanovljenih, mnogo med vojno in po prevratu. Prejšnji obseg produkcije presega začasno sedanjo eksportno potrebo kakor tudi potrebo domačega konzuma.

V letih 1919 in 1920 so bile steklarne popolnoma zaposlene. Kriza se je pričela v jeseni 1920, ko je pričelo padati povpraševanje po steklu in je julija 1921 skoro popolnoma prenehala. Posledica je bila, da so podjetja omejila svoje obrate. Avgusta 1921 se je pričelo zopet povpraševanje po češkem steklu in v jeseni se je zopet oživila produkcija.

Danes je postalo stanje čeških steklaru zopet kritično vsled naraščanja češke krone, ker je otežkočen eksport češkega stekla v dežele z nižjo valuto. Češke steklarne pa so v prvi vrsti danes navezane na izvoz v nasledstvene države. Saj je pred vojno češka steklarska industrija oddala 90 % svojih izdelkov v mejah avstroogrške monarhije in je izvozila le 10 % v inozemstvo. Spremenjene razmere po vojni, carinske meje, omejitve uvoza luksuznega blaga pa seveda zelo ovirajoče vpliva na produkcijo v čeških steklarinah, vsled česar skušajo fabrikanti najti pot v Rusijo in na Balkan. Svojtčas je češka izvažala mnogo steklenih obročkov v Indijo, ali tam je med vojno iztisnila japonska konkurenca češko blago.

Situacijski načrt razstavišča praških vzorčnih velesejmov.

Palača za stroje.

Dr. Václav Schuster, pooblaščen ministar.

Predpogoji gospodarskega razvoja na Čehoslovaškem.

Državni prevrat z dne 28. oktobra 1918 pomeni za prebivalstvo na ozemlju čehoslovaške republike ne samo popolni politični prevrat, temveč tudi prevrat na gospodarskem polju. Vsled nastanka samostojne čehoslovaške republike se je vstvarilo tudi samostojno carinsko ozemlje. Prejšnje veliko enotno carinsko ozemlje nekdanje Avstroogrške, katero je imelo 51.390.000 prebivalcev na 676.615 kvadratnih kilometrov, se je vsled tega zmanjšalo na eno četrtino. Nasprotno pa je ostal na Čehoslovaškem glavni del industrije nekdanje monarhije. Nekoliko številki naj razsvetli sedanji položaj.

Po statistiki o zavarovanju proti škodam iz leta 1913 je bilo osredotočeno na čehoslovaškem ozemlju primerno 72 % tedanje avstrijske industrije; od vsega prebivalstva na Češkem, Moravskem in Šleziji je po poklicu pripadalo v letu 1910 3 1/2 milijono poljedelstvu, čez 5 1/2 milijonov industriji, trgovini in prevozniki, na Slovaškem in Podkarpatski Rusiji k poljedelstvu 2 1/2 milijonov, k trgovini in prevozniki pa 1 milijon prebivalstva. V volneni industriji odpade na Čehoslovaško od predilnic za česano prejo

74 % vreten, na Avstrijo 21:9 %, na Poljsko 4:1 %, od predilnic za trgano prejo na Čehoslovaško 80:9 %, na Poljsko 11:6 %, na Avstrijo 6:5 % vreten.

Od tkalnic za volno odpada na Čehoslovaško 87:5 % stavov; od delavcev, ki so bili v volneni industriji bivše monarhije zaposleni, odpada na Čehoslovaško 85:6 %. V Avstroogrski je bilo 26 predilnic lana s 290.000 vreteni in 150.000 delavcev; vsi do enega takega zavoda (s 8800 vreteni) so bili na čehoslovaškem ozemlju. Od industrije bombaža nekdanje monarhije je prešlo na Čehoslovaško okrog 80 %, od sladkorne industrije 92 %, od železarske obrti 60 %, od industrije jekla 68 %, od rudokopov 87 %, od rujavega premoga 84 itd., itd. Razviti rudokopov na sedanjem čehoslovaškem ozemlju in sicer to le na Moravskem in v Šleziji (brez Slovaške) karakterizirajo sledeče številke: v letu 1913 (zadnjem letu pred vojno) je bilo izkopano črnega premoga 142.714.081 q, rujavega premoga 230.170.960 q, v letu 1916 (glavnem letu vojske) 162.250.509 centov črnega in 191.754.364 q rujavega premoga; v letu 1919 (v dobi miru po prevratu) 103.848.322 q črnega in 169.640.170 q rujavega premoga. Mnogo premoga in koksa se je pred prevratom izvažalo v ostale dele bivše monarhije in v tujino; za črni gornješlezki premog so se izvažale v Nemčijo, posebno v Saksonsko velike množine rujavega premoga.

Čehoslovaško gozdarstvo spada med najnaprednejše in ima velike prebitke za izvoz; poljedelstvo je izvažalo kot eno najmodernejših vedno in izvažalo zopet v veliki množini sladkor, slaščice, slad, pivo, spirit, likerje, prekajeno meso, kavine surogate itd. Temeljnost poljedelstva je razvideti iz uvaževanja, da je obdelovala Češka, Moravska in Šlezija v celi Avstroogrski sicer samo 36 % zemlje, toda iz cele letine izkazuje 95 % cikornih rastlin, 93 % sladkorne repe, 90 % sladnega jčmena (ičmenja sploh 61 %), 80 % hmelja, 50 % deteljnega semena. — Apnenec, stavbne gnote, kamen za kipače, kaolin, grafit, magnezit, cinova in železna ruda, miner. vode in vreli, cela vrsta drugih surovin je na Čehoslovaškem doma. Je dovolj inteligentnih in pričnih delavcev, vodnih cest, dosti razširjenih železnic v dobrem stanju, razvitih denarnih zavodov in velikih bank. — Industrija čehoslovaške republike ima tudi vse naravne pogoje za razcvit in ni skoro industrije, ki bi ne bila v Čehoslovaški zastopana, naj si bo v poljedelstvu, železarski, kovinski, kemični ali obrti iz lesa, gline, kamna itd., ali pa v uglajeni umetni in luksuzni industriji, ki zahteva najnežnejši vkus.

Navedeni pogoji gospodarskega razcvita so videti tudi iz finančnega gospodarstva, katero v neumornem prizadevanju doseči in obdržati ravnotežje v državnem proračunu ni izdalo od začetka valutne reforme in odkar je bila spomladi leta 1919 vpeljana nova samostojna veljava, nikakih daljših — nekritih bankovcev — sedaj državnih papirjev. — Sedanja Čehoslovaška je imela glavni delež na inozemski kupčiji nekdanje monarhije, in še več je izvažala v ostale pokrajine bivše Avstroogrške, kakor na primer v Avstrijske dežele, v alpsko ozemlje, na Primorsko, v Galicijo in na Ogrsko. Z vsemi imenovanimi deželami je tvorila Čehoslovaška poprej enotno carinsko ozemlje, izvažala vanje carine prosto blago in si uvažala brez zaprek surovine. Železnična doprava je bila na celem tem ozemlju dobro in po enakih načelih urejena. In tukaj pridemo k jedru čehoslovaškega trgovsko-političnega problema.

Na Čehoslovaškem je na primerno malem carinskem ozemlju osredotočena industrija bivše monarhije, prosti izvoz v prejšnje široko carinsko ozemlje avstro-ogrške pa je sedaj omejen s celo vrsto carinskih mej. Če se ima torej čehosl. industrija normalno razvi-

ti, si mora te stare trge ohraniti ali pa jih nadomestiti z drugimi in si zraven tega tudi ohraniti ostale svetovne trge za mejami nekdanje monarhije. Sledeči primer naj razjasni položaj. Industrija okenskega stekla, sedaj skoro vsa na Čehoslovaškem, je izvažala pred prevratom okrog 25 % za carinske meje, drugo robo je prodala v domačih deželah; dandanes pa mora izvažati 80 % čez mejo. Industrija lana je bila zastopana na Čehoslovaškem z 90 %. V Avstroogrski so izdelale tkalnice lana letno za 107 milijonov predvojnih kron; s tega se je porabilo na Čehoslovaškem 25 %, v ostali Avstriji 37:7 %, na Ogrskem 15:3 %, v tujem carinskem ozemlju 22 %. Iz tega je razvideti, da je dandanes od lanene industrije tkalnic odkazanih 75 % na izvoz v sedanjo tujino. Če vzamemo glede bombaža za temelj predvojno potrebo (3:9 kg preje na prebivalca pri 13 milj. prebivalcev) vidimo, da znaša konzum na Čehoslovaškem 50 milijonov kg preje, to je 240.000 vreč volne, med tem ko znaša najvišja produkcija 565.000 vreč volne; torej pride na domači konzum 43 %, za izvoz 57 %.

Izvoz obrtnih izdelkov, kakor tudi nekaterih predmetov prvovrstne izdelave in posebnih poljedelskih pridelkov je predpogoj zaposlenosti, blagostanja, finančnega ravnotežja in zdravega socialnega razcvita na Čehoslovaškem. Ali se vjema gospodarska politika na Čehoslovaškem s takim osnovnim pravilom? Kakor vidimo ne! Vežano gospodarstvo v domači kupčiji je bilo prevzeto iz vojnih časov in se je šele v zadnjem času večinoma odstranilo. Nadzorstvo nad inozemsko kupčijo, ki je glede živeža, kar se dovoza in izvoza tiče, deloma še umestno, je trpel vsled »Urada za inozemsko kupčijo«, rastočim birokratizmom, in šele po zrušenju imenovanega urada bo ta agenda zopet manj zamotana in lažja. Domača železnična in vodna doprava se je znatno zboljšala in le doprava v obmejnih vzhodnih in jugovzhodnih državah je težavna. Javno mnenje dosedaj ni pokazalo dosti smisla za ekonomični položaj države, ki je odkazana na podjetno slobodno delovanje v industriji in olajšanje izvoza. Čisto naravno so se k vsemu temu pridružili občutljivi davki. Pa kljub vsem težkočam je premagala čehoslovaška industrija neštete zapreke, napravila si pot v široki svet in tako pokazala svojo zdravo in neupogljivo silo.

Čehoslovaška.

Prvi pogled na pol. karto nove Evrope nam ne bo dal ugodnega mnenja o legi Čehoslovaške. Država se vleče v nenavadno dolgi, a ozki obliki od zapada proti vzhodu; spočetka široka in lepo zaokrožena, se oži proti vzhodu vedno bolj, toda skrajno polagoma, končajoč naposled s priostrenim reпом v Karpatih na izviru Tise. V takem nenaravni obliki, vsaj ne v celoti. Čehoslovaška mora Čehoslovaška republika posvečati vso pažnjo svoji južni meji, ki je po narodi napram Madžarski zelo slabo zavarovana. Močni protimadžarski zavezniki bodo vsled tega za republiko vedno življenskega pomena.

Po mnogih značilnostih moremo v Čehoslovaški razlikovati tri glavne dele. V prvem spadajo nekdanje avstrijske sudetske dežele: Češka, Moravska in Šlezija. Od teh je prva lepo zaokrožena in geografsko izrazito zaključena dežela, kar je moral biti zelo težek argument za antantne državljane, da so šli preko etnografskih mej. Če Moravska je manj zavarovana, odprta na široko proti jugu, prav tako kakor je Šlezija na široko odprta proti severu v prusko in poljsko Šlezijo. Obe dve deželi, Šlezija, kakor Moravska, pa sta zagrajeni napram Slovaški po širokih hrbtih Karpatskega gorovja, preko katerih vodi le malo zložitnih prehodov. Zato so se Čehi s tako vohemenco borili za tešinsko Šlezijo, katere izguba bi jim vzel obremenitveno Jablaniški prelaz. Ta jim je brezpogojno potreben v svrhu zveze z gorjenjo Slovaško, ker bi bili sicer v Bratislavju, zapletljajev v smeri iz Bratislave in Nitre hitro v zelo težkem položaju, potreben pa je istotako radi čim boljše zveze rudarsko-industrijskega ostravskega revirja s pretežno poljedelško Slovaško.

Od vsehi najmanj enotna je Slovaška. Po večini sestoji iz vzporednih gorskih dolin, ki segajo z obeh strani do pod Tatro. Kakor se Karpati zavijajo v lepo zapognjeno loku proti jugozapadu v smeri na ustje reke Morave, tako se vzporedno z njimi zavijajo doline. Pot po njih nas vodi tedaj v nižino ob Donavi, kjer leži Bratislava, ki je po svoji legi predestinirana za središče večine Slovaške; vsako drugo središče bi bilo le lokalnega pomena.

Mednarodni transporti
Caro & Jelinek
d. z o. z.
PRAGA II., Klimentská 36.
Telefon 7655, 5619.
Brojzavni naslov: CAROLINEK.

STERKLARNE FISCHMANN SINOVÍ d. z o. z. Export.
TEPLICE-SANOV
Skladišče Praga II. Zlatnická Ba
IZDELUJEJO: namizno običajno solin-steklo 2, 3, 4 mm, medlo in mašelin-steklo, kakor tudi steklenice vseh vrst, demijone in balone.
Tovarne v Malem Ujezdu, Dubi, Mstišov.
FALX prva češkoslovenska d. d.
za izdelovanje kôš v Pragi
Centralna pisarna: Praha-Žižkov, Havličkova č. 9.

Kotva
d. z o. z.
MLADA BOLESNAV
tovarna likerjev in originalnih ruskih žganj.
Export.

IZVOZNA EKSPORT
DRUŽBA
Za dežele čehoslovaške republike v Pragi, Národní tr. 21.
Trgovska pisarna:
Posredovanje v zvez in trgovskih transakcij z inozemstvom. Intervencije. Inkaso.
Informacijska pisarna:
Zanesljive, točne in cene informacije o tu in inozemskih trvdkah.
Tarifna in carinska pisarna:
Revizija tovarnih listov, informacije o tarifih, carinah in usmerjenjih.
Prevodna pisarna:
Oskrbi strokovnjaške prevode iz tujejezičnih trgovskih dopisov točno in ceno.
Ekspoziture:
Amsterdam, Beograd, Buenos Aires, Bukarešta, Bratislava, London, Pariz, Zofija, Varšava.

EXPORT
Gustav Fanta
sin & drug
(lastnik Vacl. Hilken)
Praga-Vršovice
telefon 4233 a, b, c.
Izdejuje:
Karbon in indigopapir. Parafinovani oljast papir.
Gumovane in lakovane papirje najboljšee kakovosti in najceneje v zavitkih; ovojih, polah. zvezkih itd.
Varnostna znamka:
VAHIL.

Patenti v vseh državah
Eksport v vse države
GAMMA
Tovarna gamaš in modnega blaga
K. VODICKA
PRAGA VIII., DAVIDKOVA 591.
Gamaše
iz sukna, najmodernejšee oblike iz Ia. filza in blaga.
iz usnja, lepe oblike, črne, rumene in iz naravne kože.
Telovniki in športni pasi najnovejših vzorcev.
Cenj. konfekcionarji trgovci s čevlji, konsumna društva in zavodi naj blagovolijo zahtevati našo specialno ponudbo.

Parna žaga FRAN RAVNIKAR
mesni tesarski mojster
LJUBLJANA Linhartova ulica šte. 25
kupaže po najvišjih dnevnih cenah razne vrste okrogli les, kakor tudi cele godne parcele.
GOSPODARSKI STROJI!
Največja zaloga najrazličnejših gospodarskih strojev pri združenih tovarnah gospodarskih strojev
Fr. Melichar-Umrath & drug d. d.
Praga VII. Brandis na Labi
:: Izvoz v vse države. ::

Doline, ki vodijo, slično oblikovane, od Tatre proti vzhodu, morejo imeti svoje središče v Košicah, ki postaja tedaj prirodna prestolnica vzhodne Slovaške.

Poseben, tretji del zavzema avtonomno rusinsko ozemlje, takoimenovana podkarpatska Rusija, ki leži pol v gozdnih Karpatih, pol v nižini na njih vzhodu.

Češka leži skoro geometrično natančno v sredini srednje Evrope, daleč od morij. Kakor je taka lega za moderno gospodarstvo neugodna, ima naša zveznica vendar srečno nadomestilo v velikih plovnikih rekah, ob katerih leži. Reka Laba jo vodi skoro po najbližji poti na najzvišnejše svetovno morje, to je Severno ali Nemško morje ter Atlantski ocean. Druga, Donava, jo vodi na Črno morje, ki je sicer zelo oddaljeno in zaprto morje, toda donavska cesta vodi skozi izrazito agrarne države Madžarsko, Jugoslavijo, Bolgarsko in Rumunijo, in pripelje naposled na obale enako agrarne Rusije.

Navedene glavne značilnosti lege Čehoslovaške so tedaj take, da ne pripadajo osvobojenemu narodu, da bi držal križem roke ali se predolgo nstavljal na brezplodnih notranjih prepirih. Velevalo mu k energičnemu delu, napeti pozornosti, skratka k vsestranski akciji. Prirojena delavnost, podjetnost in nadarjenost so nam porok, da bo zanaprej Čehoslovaška vedno mnogo pomenila v srednji Evropi.

Agrarna produkcija v Čehoslovaški.

Čehoslovaško je šteti po prirodnem bogastvu k najbogatejšim evropskim državam. Njena tla so rodovitna in prikladna za poljedelstvo, in hranijo v sebi ogromne zaklade vsakovrstnih rud, ki so se že davno izrabljale in tvorijo podlago bogastvu češke države in njenih vladarjev.

Prava Češka sicer ni prvovrstno usposobljena za vse poljedelske produkte. Za mnoge je njeno podnebje nekoliko preosorno. Glavno žito dežele je rž, potem slede ječmen in pšenica, v višjem predelu predvsem krompir in oves. Veliko vlogo pa igra v prostrani polabski ravnini sladkorna pesa, ob Ogru, zlasti okrog Zatica pa hmelj. Za koruzo je Češka premrzla, prav tako tudi za vinsko trto, ki se more držati le na neznatnem prostoru ob Labi v izredno ugodnih solčnih legah, toda gospodarsko ne igra nikake vloge. Pridelava se tudi precej konoplje in lanu. V

celoti zavzemajo v pravi Češki njeve 52 % celokupne deželne površine. Pašnikov in travnikov je razmeroma malo in zato tudi dežela ne izkazuje mnogo živine, dasi se ona, kar je je, zelo napredno goji. Zelo skrbno pa se neguje perutnina, osobito gosi. — Gozda ima prava Češka 29 % celotne površine; in sicer so to prvovrstni gozdi na obrobni gorovjih dežele, najbolj v jugozapadnem delu dežele.

Moravska ima v splošnem ugodnejše podnebje nego Češka in tudi njena tla so rodovitnejša; tu je 56 % površine v njivah. Ob moravskih rekah se razprostirajo široke ravnine, ki dajo v severnem hladnejšem delu največ žito, sladkorno peso in hmelj, v južnem rodovitnejšem delu pa poleg ostalih vrst žita tudi koruze in pa vinogradov. Na znatnejših višinah prevladujejo oves, krompir in lan. Gozd pokriva nekako četrtino deželne površine.

V Slovaški zavzemata poljedelstvo in živinoreja večji obseg nego v sudetskimi deželami Čehoslovaške, toda način gospodarstva je manj napreden. Vrh tega prevladuje tu mnogo bolj mala posest, nego v ostalih čeških deželah, na drugi strani pa je tudi število in areal velikih veleposestev mnogo večje; manjka tedaj srednje velika posest. Za primer naj navedemo, da je na Slovaškem celih 32 % površine v rokah veleposestnikov, ki imajo po več nego 1000 oralov!

Slovaška je bogata gozdna dežela. Skoro polovico površine, ki je v vsem severnem in srednjem delu gorata, pokriva gozd; le žal, da mu dozdaj niso posvečali toliko pažnje, ko po sudetskimi deželami. Veliko lesa so pošiljali preje po rekah na Ogrsko in dalje.

V gorskih dolinah in sploh po višjem terenu je podnebje ostreje, zato tod prevladuje rž, krompir in oves. Toda čim južneje, tem nižje postaja svet, tem bolj se širijo doline in prehajajo v široko ravan. Obenem se boljšajo podnebne razmere, na prvo mesto stopita koruza in pšenica in vinogradi igrajo na prisojnih južnih obronkih znatno vlogo.

V planinski gornji Slovaški je tudi živinoreja zelo važna gospodarska panoga. Poleg goveda igra važno vlogo ovčereja, ki je tudi v vzhodni Moravski zelo razširjena in daje zelo dobro volno. Mnogo se napravi dobrega sira; znan je lipavski sir. Vsekakor bo lahko Slovaška, ako se pod češkim vplivom nacionalizirajo vse panoge agrarne produkcije, proizvajala še mnogo več nego danes.

Češka rudarska bogastva.

Češka je vživala v srednjem veku svetovni sloves po svojih rudnih zakladih. Ali takrat so se cenile druge rude, nego danes; takrat je predstavljalo največje blagostanje dežele, ako so se kopale v njej dragocene rude, zlato in srebro. In ravno tega je imela stara Češka v izobilju; zlato se je izpiralo v Češkem lesu, a srebro kopalo pri Kutni gori in v Krušnih gorah, kjer je dal znameniti Joachimstal ime srebrnemu tolarju, ki se je tamkaj koval. Ti zlati in srebrni rudniki so takrat tvorili bogastvo čeških krajev. Toda imenovani rudniki so se izčrpali in danes daje le še okolica Přebra nekaj srebra, na leto kakih 40.000 do 50.000 q.

Danes v modernem gospodarstvu pa predstavlja premog in železna češka ruda najdragocenejšo rudno bogastvo. Zopet je češka v srečnem položaju, da ima ravno teh dveh rud v obilici. Železne rude je največ v predelu med Prago in Plznom; vrednost teh železnih zakladov pa je tem večja, ker se nahaja v istem ozemlju tudi glavno ozemlje izbornega črnega premoga, ki se koplje na več krajih (Kladno, Rakovnik, Rokicani in dr.) — Moravska in Slezija producirata istotako železo in premog. Železo se koplje v največji množini pri Adamovem in Blanskem severno od Brna, črni premog pa se koplje v velikanskih množinah v revirju Moravska Ostrava — Karvin, v manjši množini zapadno od Brna pri Oslavanih ter Rosicah. Bližina najboljšega črnega premoga je dala osnovo velikanski železni industriji v Vitkovcih pri Ostravi; železna ruda se je uravala po Ogru navzgor iz Nemčije in Švedske, in po železnici čez Jablaniko iz Slovaške, kjer se nahajajo veliki železni rudniki v bližini Košic ob gorenjem Hermađu. Železa je nakopala Češka letno 8.500.000 q, Moravska le 30.000 q, Slezija le 2000 q. Črnega premoga pa so dajale češke dežele okrog 130 mil. q, to je bilo 90 % celokupne avstrijske produkcije. Od tega je dajala Slezija 48 %, torej skoro polovico, 37 % Češka in 15 % Moravska.

Dalje pa ima češka zemlja v sebi še ogromne množine rjavega premoga, ki se nahaja največ v pravi Češki in sicer na njenem severozapadnem robu, v bližini reke Ogru (Duheov, Most in dr.). Moravska ima le malo rjavega premoga v jugovzhodnem delu. Češka sama je dajala 83 % celotne avstrijske produkcije, to je 223 mil. q. (Slovenija

je dajala 16 in pol milijona meterskih stotov rjavega premoga na leto.)

To so najvažnejše rude. Poleg njih bi bilo še imenovati razne druge rude, tako n. pr. grafit, ki se koplje v Češkem lesu pri Črni, in pa na Moravskem pri Mohelnicah, kositer v severni Češki, svinec v zapadni Češki in dr. Dober kaolin daje okolica Karlovih var in omogočuje tam cvetočo porcelansko industrijo.

Posebno bogastvo nudijo češka tla še v mineralnih ter toplih vodah, ki jih je obilo in so si sedaj pridobile ne le lokalni, marveč naravnost svetovni sloves. Najimnitnejše zdravilne mineralne vode so na severozapadni Češki, ob gorenji Ogru; tu so Karlove vari, ki so imele l. 1911 71.000 gostov. Imenitne so tudi Francove in Marianske Lazni. Iz drugih izvorov se razpošilja zdravilna voda v milijonih steklenic po svetu; samo iz Giessthübla na leto osem milijonov steklenic. Na Moravskem je imenitno zdravilišče v Luhačovicah, na Slovaškem v Trenčinskih toplicah ter zlasti Piščanih, ne glede na planinska letovišča pod Tatro.

prejšnjih let kaže sledečo sliko. Produkcija je znašala v milijonih ton:

	rjavi premog	črni premog	skupaj
1913	23.2	14.2	37.4
1919	17.1	10.4	27.5
1920	19.7	11.1	30.8
1921	21.1	11.6	32.7

Sanacija češkoslovaške premogovne produkcije je dosegla torej šele 87 %. Značilno je, da je napredovanje v črnih premogovnih revirjih neprimereno počasnejše, kot v rjavih. Produkcija črnega premoga v letu 1921 še ni dosegla one stopnje zboljšanja, kot jo je že leto preje produkcija rjavega premoga že davno prekoračila. Rjavemu premogu manjka do izmere mirovne produkcije le še 9 %, črnemu pa še 19.

Razvoj v posameznih revirjih kaže velike razlike. Produkcija v rjavih revirjih je znašala v milijonih ton:

	v Mostu	Falknovu	juž. Moravski	Slovaški
1913	18.6	4.1	0.25	—
1919	13.0	3.8	—	0.15
1920	14.8	4.4	0.25	0.21
1921	16.1	4.5	0.18	0.22

K napredovanju v zadnjem letu je največ pripomogel Most z za 1.3 mil. ton povečano produkcijo. Jako majhno je napredovanje v Falknovu z 0.1 in v Slovaški z 0.01 mil. ton. V južni Moravski produkcija celo nazaduje. V odstotkih dvojnove množine je produkcija znašala:

	v Mostu	Falknovu	juž. Moravski	Slovaški
1919	70	92	—	—
1920	79	107	100	—
1921	87	110	72	—

Čehoslovaška premogokopna produkcija v l. 1921.

V l. 1921 je producirala Čehoslovaška po prvobitnih podatkih 21.1 mil. ton rjavega premoga in 11.6 mil. ton črnega premoga, skupaj torej 32.7 mil. ton. Primerjanje z produkcijo

V Prago.

Iz	Doba potovanja	car. revizija	prestopne postaje
BEOGRADA	25 ur	Kisszélás, Parkan-Nána	naravnost
ZAGREBA	23 "	Maribor Horní Dvoriště	"
LJUBLJANE	22 "	"	"
SARAJEVA	32 "	"	Zagreb
SPLITA	46 "	"	Bugojno, Lašva, Zagreb
SPLITA (čez Trst)	57 "	Logatec, Maribor Horní Dvoriště	Trst
SPLITA (čez Reko)	49 "	Maribor Horní Dvoriště	Reka, Zagreb

Aloma Company, oficijelni zastopnik praških vzorčnih veletrgov, Ljubljana, Kongresni trg 3.

Lisičje kože in kože divjačine sprejme v stroj, barvo in izdelavo
krznarstvo ROT, Ljubljana, Gradišče 7 kupuje kože divjačine po najvišjih dnevnih cenah. Sprejema moderniziranje.

Prihajajočim v Maribor si usojam naznaniti, da sem s 1. marcem upustil Prešernovo klet v Mariboru, Gosposka ulica in istočasno prevzel restavrucijo „Maribor“ Glavni trg 1.
Pri tej priliki zagotavljam, da se bom potrudil postreči p. n. gostom in cenj. občinstvu s točno postrežbo, izvrstno domačo kuhinjo in dobro pijačo. Za obilen obisk se priporoča Lojze Bratož.

Zaloga klavirjev in pianinov najboljših tovarn Bösendorfer, Ehrbar, Čzapka, Hözl, Schweighofer, Stingl itd. Tudi na obroke.
JERICA HUBAD roj. DOLENC Ljubljana, Hilšerjeva ulica šte. 5.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani prodaja iz slovenskih premogovnikov velenjski, šentjanški in trboveljski premog vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava: Prva tehoslov. in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog. Naslovi: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. v Ljubljani, Nunska ulica šte. 19.

KEIL & DRUG D. D. W I E N , D R E I H U F E I S E N G A S S E
tovarniška zaloga papirja in lepenke.
Brzjavni naslov: VERKEIL WIEN. Telefon šte. 4308.
Vedno na zalogi:
Ovojni papir vseh dobrodočih vrst od 2/0 gm² dalje. Ovijski papir za steklenice in klobuke, rjav, bel, barvast in risan. Pisani in platnični papir vsake vrste. Fini kartoni beli in barvasti. Papir za ovitke, zvezke, ton papir. Ročna in strojna lepenka bela, rjava, siva in barvasta.
Tiskovni papir, strojnogledak od 30/gm² dalje. Tiskovni papir satiniran, papir za lepake in barvast papir. Pisalni papir, strojnofini lesa prosti konceptni papir. Papir za knjige za pisalne stroje, bankpost, florpost, pivni papir.
Kakor tudi vse ostale vrste papirja.
Na željo ponudbe z vzorci.

Izvoz Najstarejša tovarna Izvoz
lesenih rolô in šaluzij (ustanovljena leta 1878)
C. KLEMT
Broumov, Č. S. R.
iše zastopnikov proti visoki proviziji. Ponudbe na upravo lista pod „Zastopnik.“

STROJNE TOVARNE D. D. preje
Breitfeld, Danek in drug
Praha - Karlin
Podružnice: Blansko, (Mor.) Slany in Usti na Labi.
DOBAVLJA: popolno opremo za sladkorne tovarne, žgalice spirita, rafinerije, strojne opreme za jame, plavže kakor tudi ostale stroje za pogon, pihalnike, hidravlične opreme, kakor tudi hidravlične stroje za netenje, parne turbine, parne kotle in pokrovke za paro, vsako drugo litino, kopalne banje, vlije, emajlované, železne, konstrukcije, mostove, lokomotive, lokomobile in dvigala.
Motorji Dieselovega sistema.

V črnih revirjih je znašala produkcija v milijonih ton:

	Ostrovj	Kladno	Plana	Začleži
1913	9.4	2.5	1.36	0.46
1919	6.3	1.8	0.92	0.34
1920	7.5	1.9	0.92	0.41
1921	7.8	2.2	0.92	0.42

Napredovanje gre z 300.000 tonami na račun ostravskega, in isto množino dosti manjšega kladenskega revirja. V Plznu je zastoj, v Začlefu je napredovanje malenkostno. V odstotkih predvojnje množine je produkcija znašala:

	Ostrovj	Kladno	Plana	Začleži
1919	72	72	67	74
1920	79	76	67	88
1921	83	88	67	92

Od vseh revirjev črnega premoga se je Začlefu najbolj približal predvojni višini produkcije. Za njim pride Kladno, potem šele Ostrava. Najbolj zastojali revir vse republike pa je Plzen. Če pogledamo razvoj v vseh premogovnih revirjih Češkoslovaške republike, rjavih in črnih, vidimo, da deli ostra črta, ki teče nekako od Ohře (Eger) preko Prage in Olomuca k Tešinu, češke revirje v severni in južni del. Veliki severni revirji napredujejo. Falknov je predvojno produkcijo že davno prekoračil, Most dela z naporom vseh sil, da jo doseže, Začlefu jo je v decembru dosegel, Kladno manjka samo še 12% in celo Ostravi le 17%. Toliko slabše je stanje v malih južnih revirjih. Plzen producira komaj dve tretjini predvojnje množine in pri tem produkcija še vedno pada. Poleg tega se plzenski premog vsled svoje slabe kvalitete težko spravlja v denar. Tudi Slovaška ni mnogo napredovala in še za ta napredek se ima zahvaliti svobodnemu eksportu na Madžarsko. V razvoju češke premogovne industrije moramo torej strogo ločiti med severnimi premogovnimi revirji, ki producirajo 90% predvojnje množine, in južnimi, ki producirajo komaj dve tretjini predvojnje množine, za katere se imajo pa tudi predvsem zahvaliti visokim prevoznim tarifam. Ko bodo postali prevozni stroški manjši, se bo tem premogovnikom godilo še slabše.

Zivnostenska banka.

Ustanovljena je bila l. 1868 na inicijativo češko - moravskih posojilnic z delniškim kapitalom 1.615.400 kron. — Tem hranilnicam je imela služiti, da kot njihovo gospodarsko središče pospeši njihov razvoj. Kot eden najstarejših čeških zavodov stoji v najoži

zvezi z razvojem češkega narodnega gospodarstva. Kamenčke, ki so jih znašale posojilnice iz posameznih gospodarstev, je zbirala Zivnostenska banka, ob njej se je tvorilo gospodarske samostojne češko meščanstvo, ki si je pozneje prilastilo zavod in ga odločilo od zadružnega temelja. Že davno pred vojno je bila Zivnostenska banka predstavnik češkega meščanskega kapitala. Ali do prevrata je bila Zivnostenska banka zavod srednje vrste, ki je bil sicer znan v mednarodnem bančnem svetu, ki pa je igral poleg dunajskih velebank samo podrejeno vlogo.

S prevratom pa se je položaj hipoma spremenil. Ustanovitev češke države je v kratkih letih dvignil zavod na višino, ki je postavil Zivnostensko banko v eno vrsto z nemškimi velebankami. Danes predstavlja Zivnostenska banka en najmočnejših koncernov v srednji Evropi. Tako nagel in tako obsežen je bil razvoj banke v zadnjih letih, da zgodovina evropskih bank ne pomni sličnega primera.

Zivnostenska banka obvlada danes pretežno večino najvažnejše sudetske veleindustrije. In znano je, da je bila industrija v bivši Avstriji koncentrirana predvsem na Češkem. Kmalu po prevratu ji je padla cela vrsta važnih industrijskih koncernov v naročje. Najvažnejša pridobitev na industrijskem polju je bila nacionalizacija škodovega koncerna. Odločilno stališče pa si je priborila banka, ko je dosegla nadvlado v Češki Eskomptni banki, ki se je združila s prejšnjimi filijalkami Avstrijskega Kreditnega Zavoda in postala tako druga največja češko - nemška banka. Tako si je pridobila posredno ali neposredno kontrolo nad industrijskim koncernom Kreditnega zavoda. Istočasno pa je sklenila tudi dogovor z Zemljiško Kreditnim zavodom in spravila tako tudi njena industrijska podjetja pod svoj vpliv.

Pri Češki Eskomptni banki, ki razpolaga z delniškim kapitalom 100 mil. č. K., ima Zivnostenska banka 55% vseh delnic. Poleg tega je udeležena tudi pri Slovaški banki, ki razpolaga z delniškim kapitalom 50 mil. č. K.

Toda Zivnostenska banka ni omejena samo na Češko, njen vpliv sega daleč preko njenih mej in ona kontrolira gospodarsko življenje v Avstriji, Ogrski, Rumuniji in Jugoslaviji.

Pri nas v Jugoslaviji sta Ljubljanska Kreditna banka z delniškim kapitalom 50 milijonov i. K in Jugoslovanska banka v Zagrebu s kapitalom 200 milijonov i. K. kron zavoda, ki ju je usta-

novila Zivnostenska banka. Na Ogrskem pa je udeležena pri Deželni Industrijski banki v Budimpešti.

Brzina razvoja ni dopuščala, da bi tako hitro tudi sledila notranja organizacija banke. Manjkalo je vodilne glave, izkušnje in tradicije, zlasti pa potrebne vnanje zveze, ki jih banka prej ni imela. Značilno je, da doslej na nobenem zvišanju kapitala ni udeležen inozemski kapital. Tudi se banki še ni posrečilo priti v stik z zapadnoevropskim kapitalom.

Banka ima danes na Češkem 32 filijalk. Dočim je znašal njen delniški kapital l. 1918 še samo 120 milijonov K, je narasel l. 1920 na 200 milijonov čK in je sklenila l. 1919 zvišati kapital na 300 milijonov. Njene javne rezerve so znašale l. 1918 še samo 40.3 milijonov čK, leta 1920 pa že 101 milijon čK, t. i. 50% delniškega kapitala. Rezerve so zlasti narastle vsled novih emisij delnic. Vloge in konditoriji, torej tujeja denarja je imela banka l. 1918 1566 milijonov čK, l. 1920 pa 4229 milijonov čK. V zadnjih letih je nastalo na Češkem pomanjkanje denarja, kar se opaža tudi v poslednji bilanci. Dočim je imela blagajna l. 1918 gotovega denarja 257.9 milijonov čK, je razpolagala l. 1920 samo z 120.6 milijoni čK. Vrednost inventarja in nepremičnin znaša 19 milijonov čK. Ogromno so narastle tudi plače, ki so znašale l. 1918 še samo 11.6 milijonov čK, l. 1920 pa 56.5 milijonov čK. Čisti dobiček je znašal l. 1918 še samo 7.9 milijonov, l. 1920 pa 39.3 milijone čK. Leta 1918 je bilo izplačanih dividend 7 1/2%, l. 1920 pa 12%.

Industrija v Česloslovaški.

Glede industrije nam je razlikovati med sudetskim delom države (Češka, Moravska, Šlezija) in Slovaško. Prve spadajo med najbolj industrijske predele Evrope sploh, druga je še vedno poljedelska dežela, ki v industriji še nima zaznamovati posebnega napredka. Češka n. pr. je že l. 1900 imela 42% svojega prebivalstva zaposlenega v industriji, obrti in rudarstvu in le 36% v kmetijstvu; odtelet se je še bolj industrializirala, Šlezija celo 46% v industriji zaposlenih, in 35% v kmetijstvu, a Moravska 34% v industriji in 46% v kmetijstvu.

Izmed industrijskih panog stoje med prvimi tekstilna, železna, sladkorna obrt in steklarstvo.

Železna obrt se je naselila seveda v bližini premogovnikov in železnih rudni-

kov, torej v severozapadnem delu; tu stoje v vseh večjih krajih med Prago in Plznom velikanski plavži in tvornice; Kladno, Slani, Rokicani, Plzen, kjer so znamenite Škodove orožarne, Smichov, kjer so velikanske strojne tovarne in izdelovalnica železnih voz. Na Moravskem je imenovati pred vsem Brno, Blansko in Adamov, dalje Vitkovice.

Tekstilna industrija je prvotno predelovala domače predivne rastline, konopljo, lan in pa volno; ovčarstvo je v prejšnji dobi zelo cvetelo. V novejši dobi se uvaža seveda v veliki meri bombaž in izdeluje bombaževinasto blago. Kljub temu pa se je obdržalo izdelovanje izdelkov iz lanu na visoki stopnji, predvsem v Trutnovu, Rumburgu in Asvhu, volnarsivo pa najbolj v Libercu (Reichenberg), na Moravskem pa v Brnu in mnogo drugih krajev, kakor tudi v Šleziji (Krnov, Opava). Seveda je platnarstvo in volnarstvo daleko prekosila bombaževinasta industrija, ki je v Češki razvita po mestih v severnem delu dežele, središčem v Libercu, pa tudi po moravskih in šlezjskih mestih.

Svetovnoznan je češka sladkorna industrija, ki se je koncentrirala v lab-ski dolini v mestih Kolin, Hrudim, Krahlev Gradec, Jičín in dr. in pa v srednji Moravski. Istotako svetovni sloves ima češko pivovarstvo, kateremu tvorita podlagi prvovrstni domači ječmen in hmelj; glavna središča pivovarstva so Plzen, Praga, Smichov, Budejovice in Žatec.

Za izvoz v največji meri dela steklarska industrija, ki je zelo stara; prvovrsten kremenjakov pesek in les ji tvorita potrebne sirovine. Središče češkega steklarstva je Jablonec (Gablonz), kjer je zaposlenih okrog 25.000 delavcev v tej panogi. Tovarne pa se nahajajo na nešteti krajih po celi severni in zapadni Češki. Okolica Karlovih var ima znamenito porcelansko industrijo.

Navedli smo le poglavitne industrijske panoge, ki podelavajo ali domače ali uvožene sirovine in proizvajajo v velikanski meri za izvoz. Poleg njih obstojajo še druge vrste, ki so tudi znatne, a vendar ne igrajo tako odlične vloge, tako izdelovanje špirta, vžigalnih izdelkov, vžigalic, razne kemične tvornice itd., itd.

Češka nastopa sedaj na mednarodnem trgu kot izrazita industrijska država in to ne le z množino, marveč tudi s prvovrstno kvaliteto svojih izdelkov. Ne bo ji tedaj težko najti odjemalcev za svoje blago, zlasti ne v normalnem stanju.

Češkoslovaška tekstilna bilanca.

Številke trgovinske bilance Češkoslovaške republike kažejo, da spada čas, v katerem Češkoslovaška ni mogla kriti nakupa surovega bombaža v inozemstvu po večini z eksportom bombažnih izdelkov, že v preteklost. Obupni časi deficita v zunanji trgovini, v katerih se je bilo bati, da bo gospodarstvo mlade države prišlo na beraško palico, so prešli. Češkoslovaška je zopet postala tekstilna eksportna dežela. Res je sicer, da današnji eksport ne dosega še predvojnega eksporta tekstilnih izdelkov, toda eksport je tu in je dovolj velik, da zamore pokriti s svojo vrednostjo celokupno nabavo potrebnih surovin v inozemstvu. To je tem lažje, ker ni dobava surovin do pred kratkim dosegla niti še polovice predvojnje izmere. Dobava surove bombaževine za teritorij sedanje češke države je znašala četrtletno:

	ton	%
1913 (približno)	37.800	= 100
1919 2. polletje	13.800	= 36
1920 1. polletje	17.200	= 45
1920 2. polletje	14.200	= 37
1921 1. četrtletje	18.800	= 49
1921 2. četrtletje	17.900	= 47
1921 3. četrtletje	25.300	= 67

Tekstilna industrija, ki je morala izhajati 1919 samo z eno tretjino predvojnje potrebe surovin, je dosegla v l. 1920 40%, v prvi polovici l. 1921 48% in v 3. četrtletju istega leta že dvetretjini. Seveda pri tem ne smemo pozabiti, da leto 1913, s katerim primerjamo sedanjo uporabo surovin, za tekstilno industrijo ni bilo ravno najboljšo, ker je v tem letu 20% obratov pokrivalo. Če primerjamo sedanje obratovanje z največjo možnostjo obratovanja (kapaciteto) češke tekstilne industrije v letu 1913, potem je sedanje zaposlenje čeških tekstilnih obratov doseglo že 53%.

Se važnejše kot določitev stopnje zaposlenja, je za narodno gospodarstvo vprašanje plačevanja surovin, razvoj eksporta in domačega konzuma.

Češkoslovaška je glede plačevanja surovin in eksporta bila l. 1919 in početkom 1920 jako na slabem. Imela ni nikakega eksporta tekstilnih izdelkov, temveč nasprotno še import letih in je bila pasivna. Preskrba s surovinami je bila neprimerno težko izvedljiva in popolnoma nezadostna. Velika nezaupljivost zapadne Evrope in Amerike do novo nastalih držav v srednji in vzhodni Evropi je češka tekstilna industrija s težavo nabavljala potrebne surovine

IMPORT.

EXPORT.

GOSPODARSKA ZVEZA, Ljubljana.

Podružnice: CELJE, KRANJ, NOVOMESTO, RADOVLJICA, SPLIT.

Telefon št. 137.

Brzjavke: Gospodarska Ljubljana.

Blagovni oddelek:

poljedelski pridelki, mlevski izdelki, krmila, kolonijalno blago.

Manufakturni oddelek:

češka in angleška manufaktura, perilo za moške, ženske in otroke, čevlji, usnje.

Lesni oddelek:

nakup in prodaja lesa in oglja, lastne parne žage, lastna parketna tovarna.

Kmetijski in strojni oddelek:

poljedelski in drugi stroji, železo, semena in umetna gnojila, cement, bencin, galica, žvepla.

Mesni oddelek:

izvoz goveje živine in prašičev, tovarna mesnih izdelkov, hladilnica, izdelovanje umetnega ledu.

Vinski oddelek:

domača in tuja vina v sodih in buteljkah, vse vrste žganja, konjak, špirit.

Mlekarski oddelek:

nakup in prodaja mleka in mlečnih izdelkov, export sira in masla, lastne mlekarne.

TOVARNA HRANIL.

LASTNA ZELJARNA.

In to za odušne, visoko nad svetovnimi ležeče cene; poleg tega, kot že navedeno je bila količina popolnoma nezadostna in kakovost večkrat manj vredna. Morala je predelavati neprimerno visok odstotek bombažnih odpadkov mesto bombaža. Radi cen, ki so presegle cene konkurence ni bila zmožna eksporta. Sicer pa je vse, kar je producirala češkoslovaška tekstilna industrija v prvih povojnih letih, konsumiral domači trg, za katerega je bil potreben še celo velik import inozemskih tekstilnih izdelkov. Češkoslovaška tekstilna industrija je bila pasivna in odkod vzeti denar za plačilo surovega bombaža v inozemstvu, tega sploh ni nikdo vedel.

Menice za kritje nakupa surovega bombaža so se morale plačevati z devizami, ki so izhajale iz eksporta sladkorja, lesa in premoza. Tekstilna industrija sama ni imela nobenih eksportnih deviz. To se je od takrat popolnoma spremenilo. Presežek izvoza (oziroma presežek uvoza) tekstilnih izdelkov in polfabrikatov preračunjen na surovo bombaževino (80 kg izdelkov je enako 100 kg surovega bombaža) je znašal v tisočih tonah v četrtletju:

1913 (približno)	22.0
1919 drugo polletje	4.0
1920 prvo polletje	1.6
drugo polletje	4.5
1921 prvo četrtletje	8.2
drugo četrtletje	8.5
tretje četrtletje	9.2

Te številke kažejo, da češkoslovaški eksport tekstilnih izdelkov sicer še ni dosegel polovice predvojne izmere, da pa stalno in hitro napreduje. Od padata leta 1918 in začetka 1919, ki ga ne pozna gospodarska zgodovina zadnjih stoletij enakega, se je češka tekstilna industrija že povzpela do polovičnega

aktiva predvojnega časa. Ta aktivum pa zavzema neprimerno manj odstotkov češke produkcije, kakor pred vojno. Leta 1913 je Češkoslovaška eksportirala skoro 60 % tekstilne produkcije, l. 1921 tekom prvih 9 mesecev komaj 42 %. Toda tudi teh 42 % popolnoma zadostuje, da se z njihovo vrednostjo krijejo vse inozemske obveznosti tekstilne industrije. Kar mora češka tekstilna industrija plačevati inozemstvu, lahko plača s svojimi lastnimi eksportnimi devizami. Temna točka v tem ugodnem razvoju je rezerviranost domačega konzuma. Toda tudi tukaj se položaj hitro izboljšava. Domači konzum je znašal četrtletno v tonah:

1913 (približno)	160.000	100 %
1919 drugo polletje	18.000	112 %
1920 prvo polletje	18.800	117 %
drugo polletje	9.700	61 %
1921 prvo četrtletje	10.600	66 %
drugo četrtletje	9.400	59 %
tretje četrtletje	16.000	100 %

To so pač najinteresantnejše številke, ki se morajo izračunati. Te številke kažejo, da je l. 1919 in 1920 izgledovali domači konzum tovarne naravnost preplavil z naročili in divje kupoval domače in inozemsko blago. V drugem polletju 1920 pa se je taktika konsumenta spremenila. Takrat je pričela bombaževina hitro padati v ceni in je padla od 43 na 12 v l. 1921. Isti konzument, ki je početkoma besno zabavljajal čez visoke vedno bolj naraščajoče cene pri tem pa kupoval, karkoli je mogel dobiti, je stopil pri padajočih cenah v štrajk in čakal, da postane še cenejše. Čakal je lahko, ker je svoje najnujnejše potrebe že pokrnil. Konzum je čakal 1 leto — dokler se ni cena bombaževine zopet začela dvigati. Od takrat naprej kupuje ravno toliko kot je kupoval pred vojno.

Dinar in češkoslovaška krona.

Kakor ostale države, posebno nasledstvene, trpi tudi Jugoslavija vsled nestalnosti kurza svoje valute. Vsled tega trajno trpi vse njeno gospodarsko življenje. Vzroki padanja jugoslovanske krone so različni. V prvi vrsti povzročata to trajno padanje jugoslovanske valute pasivna trgovinska bilanca Jugoslavije. V l. 1920 je znašal jugoslovanski izvoz, izražen v denarni vrednosti 1.320.605.000 dinarjev, uvoz pa 3.465.819.000 Din., torej nad 2 milijarde več kot izvoz. Jugoslavija kot poljedelska država je že po svoji naravi zmožna izvažati v prvi vrsti živila in živino. Glavni izvozni predmet Jugoslavije pa je les. Uvažati mora industrijske izdelke, gospodarske stroje in nekatere vrste živil kot: kava, sol, sladkor, riž itd. Bilanca za leto 1921 bo v kolikor se da uganiti po dosedanjih izkušnjah in spoznati po dosedaj poznanih statistikah, tudi pasivna. V prvem polletju se je importiralo za več kot 2 milijardi. Od januarja do konca nov. pa je znesel izvoz samo 1.668.781.000 dinarjev.

Poleg te pasivne državne trgovinske bilance povzročajo padanje jugoslovanske valute, ne oziraje se na deficit tudi ostalega državnega proračuna, tudi kaotične razmere na gospodarskem in denarnem domačem trgu in politične razmere. Eden glavnih vzrokov pa je na vsak način špekulacija. Ta se je razpasla tudi po Češkoslovaški, Avstriji, Romuniji in Poljski, toda nikjer v taki meri, kot ravno v Jugoslaviji. Neugodno vpliva nadalje na kurz dinarja vest o dveletni odgoditvi plačevanja inozemskih dolgov. Vlada SHS je sicer izdala zelo stroge odredbe, s katerimi je morda omejila špekulacijo doma, vendar pa z njimi ni mogla zabraniti špekulativnih mahinacij z inozemstvom.

Padanje jugoslovanske krone v letu 1921 kaže sledečo sliko:

31. decembra 1920 se je plačalo za: 100 švic. frankov 2280 igsl. K; 100 franc. frankov 880 igsl. K; 100 angl. liver 51.500 igsl. K; 100 dolarjev 14.800 igsl. K; 100 Kč 176 igsl. K.

31. decembra 1921 se je plačalo za: 100 švic. frankov 5300 igsl. K; 100 franc. frankov 2175 igsl. K; 100 angl. liver 111.000 igsl. K; 100 dolarjev 26.000 igsl. K; 100 Kč 380 igsl. K.

To padanje jugoslovanske valute je jako neugodno občutila tudi Češkoslovaška republika. Skoro cela petina jugoslovanskega uvoza izvira iz Češkoslovaške. Situacija se je poslabšala še z naglim dviganjem češkoslovaške krone in padcem nemške marke. Cela vrsta naročil s Češkoslovaške se je stornirala. Številne tvrdke so bile primorane proglasiti insolvenco. Istočasni padec nemške marke omogoča Nemčiji izrabiti situacijo Češkoslovaške in obvladati velik del jugoslovanskega trga. Če sta mogoča sentimentalnost in bratstvo v politiki, žalibog nista zmožna v trgovini. Jasno namreč je, da n. pr. beograjski trgovec ne bo nakupoval potrebnega mu blaga v Češkoslovaški, kjer ga stane polovico dražje, kakor v Nemčiji. Obe državi težko prenašata to stanje in pojavljajo se stremiljenja, rešiti vprašanje na način, ki bi vedel do gospodarski in finančni uniži podobne gospodarske oblike.

Češkoslovaška republika se je že znatno približala mirovnim razmeram in vse cene kažejo tendenco padanja. Vsled tega se je že pričelo znižanje delavskih in uradniških mezd in plač. Mogoče se je to znižanje v kaki stroki pričelo prekmalu, toda učinki se vendar že kažejo. Eden glavnih vzrokov, ki ovirajo gospodarsko združenje obeh, politično tako blizu si stoječih držav, je češkoslovaška krona. Češkoslovaška je uspela v svoji valutni politiki že tako daleč, da je dosegla stabilizacijo kurza svoje krone, tako da se lahko sedaj posveti realizaciji svojega nadaljnega valutnega programa. Indeksna številka cen se znižuje. V januarju 1921 je bila indeksna številka za Veliko Prago 1683, julija istega leta pa samo 1454. Indeksne številke za celo republiko kažejo v letu 1921 sledeči padec: januar 1820, februar 1637, april 1575, maj 1592, junij 1465. Padanje se je nadaljevalo vse do konca leta 1921 in indeksna številka za januar 1922 gotovo ne znaša več, kot 1300.

Češkoslovaška republika je pred drugimi državami na boljšem tudi v tem, da se ji je posrečilo omejiti inflacije in mogoče se ji že v bližnji bodočnosti posreči izmenjati sedanji svoj papirnati denar za bankovce, ki bodo kriti z zlatom.

Če strnemo vse zgoraj navedene vzroke za in proti, pridemo k sledečemu zaključku: Jugoslavija in Češkoslovaška bodeda gotovo delati za sanacijo svojih gospodarstev po možnosti skupno, toda pri tem morati nujno obdržati smer samostojne individualne rešitve, ker vsaka druga pot bi pomenjala nepotrebno zadrževanje in nevarnost povečanja konkurence na svetovnem trgu.

J. Paprstein,
gospodarski urednik »Češkega Slovač«

Za zidanje na novo se osnavljajočega industrijskega podjetja v Sloveniji se išče

tovarniški objekt eventuelno stavbni prostori

s stabilno, močnejšo vodno močjo, v bližini železnice, okroglo 500 — 1000 m² porabljive površine z možnostjo razširitve.

Ponudbe pod številko 3164 na upravo lista.

Allgemeine Elektricitäts-Gesellschaft

A. E. G.

oddelek za kraljevino SHS
Berlin, N. W. Friedrich Karlufer 2-4.

Tovarne

za izdelovanje motorjev, turbin, transformatorjev, kablov, vseh vrst električnih aparatov in strojev.

Tovarne

za železniški material in lokomotive.

Oferte in informacije na zahtevo brezplačno.

Tehnično podjetje Milinkovič & Co.

LJUBLJANA, PREŠERNOVA UL. 7.

tehnične potrebščine, motorji, vacuum cleaner, gasilno orodje, gumijevi predmeti itd.

Alojzij Šinigoj TRGOVINA

z mešanim blagom, delikatesami, vinom in žganjem

LJUBLJANA, Florijanska ulica 17

se najtopleje priporoča cenjenim odjemalcem.

IGN. ŽARGI „pri nizki ceni“

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 2.

Trgovina z drobnim, pletenim in modnim blagom — ter raznim perilom in kravtami.

Na dehele in drobno. •• Potrebščine za krojače in šivilje.

Prva jugoslovanska barvarija, krznarstvo in strojarnica

Sprejemam lisice in druge kože v barvo; stroj in popolno izdelavo moderniziranje kožuhočin izvršujem točno in po najnižjih cenah. Kupujem vsakovrstne divje kože po najvišjih dnevnih cenah.

P. SEMKO, krznar
Glince 230.

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn BOESENDORFER, EHRBAR, CZAPKA, HÖLCL, SCHWEIGHOFER, STINGLI itd.

Tudi na obroke.

Jerica Hubad roj Dolenc
Ljubljana, Hlišerjeva ulica št. 5.

Krojaški salon K. PUČNIK, LJUBLJANA

Sodna ulica 3

se priporoča za pomladno sezono.

Angleško blago — fino delo. Tudi za donešeno blago najboljša postrežba. Stalnim nameščencem plačevalni pogoji po kulantnem dogovoru.

„PROMET“

tehniško in industrijsko podjetje

JUBLJANA, Gradišče št. 9.

Veletrgovina s tehničnimi proizvodi in stroji za vse industrije, kovine, železnine, kemikalije, barve, gumi i. t. d.

NUDIVA

še po starih nizkih cenah angleško sukno najnovejših vzorcev, češki loden za lovske obleke, športne obleke, modne in breeches hlače, vsakovrstne obleke za gospode in dečke itd. — Obleke po meri izvršujeva v lastnem modnem salonu v najkrajšem času in po najnovejšem kroju

LOZAR in BIZJAK
manufakturna in konfekcijska trgovina v LJUBLJANI, Sv. Peter cesta št. 20.

Prvovrstno toaletno milo

kolonjske vode, kožno kremo, šminke, puder ter enostavne in dvojne mrežice za lase priporoča

parfumerija

STRMOLI, Ljubljana, Pod Trančo 1.

Zaloga

klobukov, slarnikov, srajc, ovratnikov in drugo moško modno blago, kakor tudi telovadne potrebščine.

Kupuje kože, kun, lisic, zajcev in druge divjačine

IVAN KUNOVAR „pri Amerikanci“, LJUBLJANA, Stari trg št. 10.

Drame Martin, Ljubljana

Sv. Jakoba nas. 29

kupuje staro obleko, čevlje in pohištvo

